A Miske Óvoda és Bölcsőde

Pedagógiai Programja

Készítette: Miske Óvoda Nevelőtestülete

Tartalomjegyzék

I. Bevezető 4
A pedagógiai program jogszabályi háttere....4
Az óvodai felvétel 4
Pedagógiai program 5
Az intézmény adatai 6
Az óvoda bemutatása, társadalmi környezete....6
II. Az óvodai nevelés....8
Gyermekkép 8
Óvodakép 8
III. Óvodai nevelésünk rendszere 11
Személyi feltételek 12
Tárgyi feltételek....13
Csoportszervezés....13
A gyermek befogadása az óvodában....13
Napirend, hetirend 14
IV. Az óvodai nevelés feladatai....15
Az egészséges életmód alakítása 15
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 16
Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 19
V. Az óvoda kapcsolatai....22
Az óvoda és a család....22
Az óvoda és az iskola 23
Az óvoda és a fenntartó 23
Az óvoda és a gyermekorvos, védőnő....23
Kapcsolat egyéb szakszolgálati, kulturális intézményekkel 24
VI. Az óvodai élet tevékenységi formái 25
Játék....25
Verselés, mesélés 27
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 29
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 31
Mozgás 34
A külső világ tevékeny megismerése....36
Munka jellegű tevékenységek....38
Tevékenységekben megvalósuló tanulás....40
VII. Az iskolaalkalmasság feltételei....43
VIII. Esélyegyenlőségi program....45
Integrációs pedagógiai és képességfejlesztő rendszer működtetése 46
Gyermekvédelmi tevékenységek 47
Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése....50
Tehetséggondozás....52

Az óvodában használatos nyomtatványok.....53
IX. Hagyományok és ünnepek, jeles napok.....54
X. Helyi Pedagógiai Program beválásának vizsgálata.....58
XI. Legitimációs záradék.....59
Mellékletek:
1. sz. Egészségfejlesztési program.....60
2. sz. Környezettudatos magatartás és életvitel megalapozása.....68
3. sz. Eszközjegyzék

I. Bevezető

A pedagógiai Program jogszabályi háttere

- Alapító okirat
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- a 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012 (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésben foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § Az 1. melléklet (továbbiakban: Melléklet) tartalmazza az Óvodai nevelés országos alapprogramját
2. § A Melléklet VI. 3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
   „A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.”
3. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2013. szeptember 1-jén lépett hatályba.
   (2) A 2. § 2014. szeptember 1-jén lép hatályba
   (3) A Melléklet rendelkezéseit első alkalommal a 2013/2014. nevelési évtől kell alkalmazni.
   (4) Hatályát veszti az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII.28.) Kormány Rendelet.

Alkalmazni kell 2018. 09. 01. napjától a 137/2018. (VII.25.) Kormányrendelet szerinti módosításokat.

Az óvodai felvétel

Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 8. § (1) bekezdése kimondja, hogy az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

A szülő gyermeke óvodai átvételét bármikor kérheti. Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik. 20.§ (1) A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és jogorvoslat benyújtásának határidejéről közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal. (2) A szülő az óvodai nevelésben történő részvételre jogszabály alapján kötelezett gyermekét köteles beíratni az önkormányzat által közzétett időpontban. (3) Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványát. (4) Az óvoda vezetője az óvodai felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról, a döntést megalapozó indoklással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással a Nkt. 37. § (4) alapján értesíti a szülőt. (5) A kötelező felvételt biztosító óvoda vezetője az Nkt. 45. § (10) bekezdése szerint megküldött nyilvántartás alapján értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjét, ha a gyermeket az óvodába nem íratták be. A kötelező felvételt biztosító óvoda – ha a gyermek betöltötte a 3. élet évét – nem tagadhatja meg a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek továbbá annak a gyermeknek a felvételét, aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 41 § alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére, illetve akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembevételével.

Pedagógiai program

A 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről 26. § (1) bekezdése alapján az intézményben a nevelő- és oktatómunka a pedagógiai program szerint folyik, melyben központi szerepet kap a játék és a mozgás. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyben a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

A pedagógiai szabadság megtartása mellett, a törvényes keretek betartásával, a hazai óvodai nevelés alapelveit figyelembe véve valósítottuk meg elképzeléseinket. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője. A gyermek fejlődéséért érzett felelősségünk közös a családdal, elengedhetetlen az együttműködés a gyermek érdekébe. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő

szerepet tölt be. Programunk jól bevált módszerek alapján működik, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogokat tiszteletben tartva; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A 20/2012 EMMI rendelet 6. § alapján az óvodai nevelési programnak tartalmaznia kell: Az óvodai nevelés alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,

a.) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését,
b.) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
c.) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
d.) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
e.) a nemzetiségi óvodai nevelésben résztvevő óvoda esetén a kisebbség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,
f.) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
g.) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.

Különböző innovatív pedagógiai törekvések megjelenésével biztosítjuk az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, melyek a gyermekek érdekeit szolgálják. Az információszerzésben, tárolásban, feldolgozásban, felhasználásban, továbbításban az óvodapedagógusok munkáját IKT eszközök használata is segíti. Programunk megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz. A nevelőtestületünk az elemző, értékelő munkafolyamat híve, ezáltal az eredmények érzékelhetőek és mérhetőek.

Az intézmény adatai

Az intézmény neve:	Miske Óvoda és Bölcsőde
Az intézmény címe:	8227 Felsőörs Fő utca 21.
Az intézmény telefonszáma:	+36 30 466 24 73
Az intézmény e-mail címe:	ovi@felsoors.hu
Alapítás éve:	1993.
OM azonosítója:	036989
Fenntartó:	Felsőörs Község Önkormányzata
Az intézmény vezetője:	Bodáné Farkas Szilvia

Az óvoda bemutatása, társadalmi környezete

A Felsőörsi Miske Óvoda 1953-ban nyílt meg egy osztatlan csoporttal. 2009-ben a már két csoporttal működő óvodát akadálymentesítettük és korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel felszerelt tornateremmel bővítettük. 2013-tól óvodánk 3 csoportos, gazdaságilag önállóan működik. A gyermekcsoportok homogén összetételűek.

2020-tól intézményünk egy, majd ugyanezen évben még egy bölcsődei csoporttal bővült. 2020. januárjától integrált óvoda-bölcsődei intézményként működünk.

Kollektívánkat 1fő intézményvezető, 6 fő óvodapedagógus, 4 fő kisgyermekgondozó, 1 fő pedagógiai asszisztens, 4 fő dajka, 1fő konyhás alkotja. A közös szellemben végzett munka hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Tágas, tagolt udvar áll a gyermekek rendelkezésére, ahol a terebélyes, árnyékot adó fák mellett füves és burkolt felületű részek ideális mozgásteret biztosítanak a három óvodai és külön udvarrészen a két bölcsődei csoport számára. A jól felszerelt játszóudvaron mezítlábas érzékelő ösvényt is alakítottunk ki. Udvarunkon zöldségeskertet, gyümölcsöst, komposztálót alakítottunk ki.

Intézményünk a rendszeres madárvédelmi tevékenységéért kiérdemelte a Madárbarát kert címet a Magyar Madártani Egyesülettől. Pozitív minta adásával környezettudatos magatartásra, szemléletformálásra neveljük a gyerekeket. 2015-ben elnyertük a „Zöld óvoda" címet.

Az óvodánkba járó gyermekek nagyobb része rendezett körülmények között él, szeretetben, gondoskodásban, a szülők igyekeznek gyermekük szükségleteit kielégíteni. A nehezedő anyagi helyzetben segítséget nyújt a családoknak a Gyermekvédelmi törvényben biztosított támogatás. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők térítésmentesen vehetik igénybe az óvodai étkezést, amely mára kiterjedt a nagycsaládosokra, a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekeket nevelő családokra, azokra a gyermekekre, akiknek nevelésbe vételét a gyámhatóság elrendelte, illetve akik családjában a munkabér a meghatározottnál alacsonyabb. Óvodánkban fogadjuk a sajátos nevelési igényű gyermekeket is (SNI: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd). Nevelésükhöz szakemberek, gyógypedagógusok segítségét is igénybe vesszük. Pedagógiai Programunk a törvényi előírások és a szakmai innováció felhasználásával nyerte el végleges formáját, az Országos Óvodai Alapprogram útmutatásaira építve. Figyelembe veszi a gyermeki jogokat, a gyermekeknek járó gondoskodást és különleges védelmet, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

II. Az óvodai nevelés

Gyermekképünk

Minden gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődését meghatározza öröklött tulajdonságai, szociokulturális környezete, és a környezeti hatások. A gyermekkorban ott rejlik a „valamivé válás" lehetősége. Személyiségének tiszteletben tartása mellett olyan gyermek nevelésére törekszünk, aki a folyamatosan változó társadalmi viszonyokhoz alkalmazkodni képes. A világban eligazodni készülő gyermek, ha szeretetteljes óvodai légkörben él, szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. Igénye van arra, hogy szeressük, elfogadjuk olyannak amilyen, így a gyermek látja, hogy nem megkülönböztetett, hanem ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel bíró tagja a közösségnek, mint bárki más. Óvodánk legfontosabb küldetésének azt tartja, hogy az óvodás évek alatt boldog gyermekkort biztosítson, az érzelmi kiegyensúlyozottság, biztonságérzet megteremtésével, a gyermekek feltétel nélküli elfogadásával, egyéniségük tiszteletben tartásával elősegítse a gyermekek képességeinek kibontakozását, személyiségének harmonikus fejlődését. Biztosítjuk a gyermekek számára a változatos mozgáslehetőségeket, a szabad játék elsődlegességét. Elutasítunk minden olyan elképzelést, tevékenységet, amely a gyermekek érdekével, jogaival ellentétesek. Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását. Nevelőmunkánk eredményeképpen szeretnénk elérni, hogy személyiségükbe beépüljenek a pedagógusok által közvetített értékek, vidám, pozitív gondolkodású, kreatív, önbizalommal rendelkező gyermekekké váljanak. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s a meglévő hátrányai csökkenjenek. Küldetésünk megvalósítását garantálja óvodapedagógusaink, és a nevelést segítő munkatársak gyermekszeretete, elhivatottsága.

Óvodaképünk

A gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztését, a játékból adódó mozgásos helyzetek kihasználásával, valamint tervszerű, rendszeres játékos mozgással valósítjuk meg. A testi képességeket és az akarati tulajdonságokat, mozgást igénylő életmód megalapozásával, és az egyéni, életkori sajátosságok figyelembevételével bontakoztatjuk ki. Céljaink és feladataink megvalósításának érdekében, Maslow gyermeki (emberi) szükségletekről kidolgozott elméletét tartjuk szem előtt. Maslow, amerikai pszichológus az emberi szükségleteket öt szintre osztotta fel, az alábbi piramis ábra szerint:

- Óvodai programunk az óvodás gyermekekhez közel álló tevékenységekre – a mással nem helyettesíthető játékra és mozgásra épül.
- Programunk lényege a sokszínű, gazdag tevékenység, a rugalmas és tág időkeretek, a tevékenységek közti szabad választás lehetősége.
- Fontosnak tartjuk a fejlettség szerinti, rugalmas beiskolázást. Speciális szakemberek segítik az óvónők nevelőmunkáját (fejlesztőpedagógus, nyelv-és beszédfejlesztő pedagógus).
- Szükségesnek tartjuk, a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtését az óvodai élet során, hiszen szociális kapcsolataik, kötődésük ezt igényli.
- Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője. A gyermek fejlődéséért érzett felelősségünk közös a családdal, elengedhetetlen az együttműködés a gyermek érdekében - partnerkapcsolat kialakítására és működtetésére törekszünk.
- Óvodánk nyitott a szülők számára. Kéréseiket, igényeiket igyekszünk lehetőségeink szerint megvalósítani. Az óvoda nyitvatartása is a szülői igényekhez igazodik. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők megismerjék gyermekük óvodai életét, óvodai programunkat és részesei legyenek annak. Szervezünk nyílt napokat, közös programokat a szülőkkel, ünnepeinken a szülők is részt vesznek.
- Mindennapjainkból kiemelkednek ünnepeink és a környezetvédelem jeles napjai.
- Az óvodapedagógusok a képességek fejlesztésére, a gyermek testi-lelki egyensúlyának megteremtésére helyezik a hangsúlyt. Óvodai csoportjainkba befogadjuk a sajátos nevelést igénylő, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket is, integrációs és képességfejlesztő rendszert működtetünk.
- Óvodánk 2015. évben elnyerte a „Zöld Óvoda” címet. A környezettudatos magatartás és életvitel megalapozásához szükséges programunkat a 2.sz. melléklet tartalmazza.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb

feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelőszemélyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvó-védő funkció

A gyermek testi-lelki egészségének védelmét, preventív és korrekciós tevékenységek jelentik.

- A gyermek optimális fejlődése érdekében alapvetőnek tartjuk az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtését és fenntartását.
- A gyermek egyéni szükségleteihez igazodó napirend, a tág időkeret biztonságot ad az egyes tevékenységek elvégzéséhez.
- A stabil szokás- és szabályrendszer kialakítása alapvető fontosságú az óvodás korosztály életében.

Szociális funkció

- Biztonságos légkörben, a gyermekekre odafigyelő, elfogadó magatartásmintát közvetítünk.
- A gyermek pozitív énképét folyamatosan fejlesztjük, az önérvényesítő törekvéseket erősítjük.
- A szocializáció folyamatában a közösségi együttélés szabályait, a társas kapcsolatokat alakítjuk, stabilizáljuk.
- A gyermek nyitottságára alapozva erősítjük toleranciájukat, a különbözőség elfogadására való képességüket.
- A rászoruló gyermekek részére a fenntartó ingyenes étkezést biztosít.
- A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési körülményeit fokozottan figyelemmel kísérjük és lehetőségeinkhez képest segítjük.

Nevelő személyiségfejlesztő funkció

Alapja a gyermekek alapos megismerése.

- Ezt követően az adottságaikra épülő, differenciált eszköz és módszervariációk segítségével végezzük munkánkat, a szükségleteiknek megfelelő kompenzálás és tehetséggondozás esetében is.
- A különleges gondoskodást, sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez megfelelő feltételek megteremtésére törekszünk.
- Fejlesztőpedagógus rendszeresen foglalkozik a részképesség zavarokkal küszködő gyermekekkel.
- Az óvodánkba beiratkozó migráns, valamint a nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekek esetében biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integrációt, önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III. Óvodai nevelésünk rendszere

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét. A rendszerben megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését.

A rendszerek célja és feladata az is, hogy modellálja a rendszer elemeit, az elemeket helyezze struktúrába, csoportosítsa, harmadsorban a folyamatnak megfelelően az egyes elemek egymáshoz való viszonyát érzékeltesse.

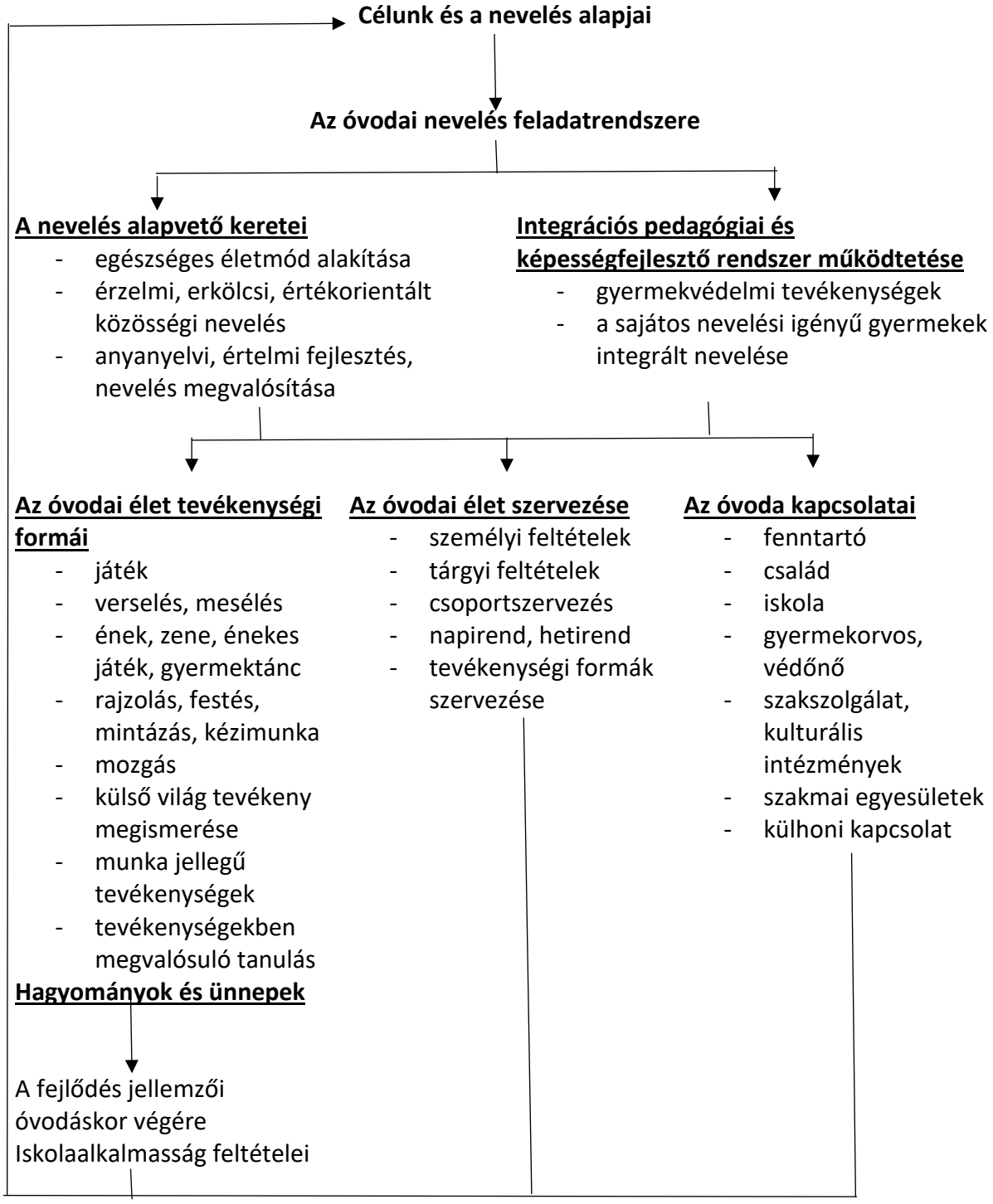

A nevelési rendszerünkben kiemelt helyet kap a **játék és a mozgás**. Az óvodáskor alapvető tevékenységi formájának a játékot tekintjük, ezért mint elsődleges tapasztalati forrásnak, kiemelkedő a jelentősége, személyiség fejlesztésben betöltött szerepe. A játék integrálja a tanulási és munka jellegű tevékenységeket. A kommunikáció, a kapcsolatteremtés alapvető feltétele, mely átfogja a nevelés egészét a játékkal, mozgással.

Nevelőmunkánk a család, a különböző intézmények és civil szervezetek, a nevelés színtereinek szoros együttműködésével lehet igazán eredményes. Nevelési céljaink, feladataink közvetítésével kezdeményező szerepet vállalunk a kölcsönös bizalom alapján az óvodai és a családi nevelés összehangolásában.

Személyi feltételek

Csoport	Óvodai férőhelyek száma	Óvoda-pedagógus	Pedagógiai asszisztens	Dajka, konyhás	Külső szakember
3	90	7	1	4	Logopédus, gyógypedagó-gus, védőnő

Óvodapedagógusaink a törvényi előírásoknak megfelelően főiskolai végzettséggel rendelkeznek. A pedagógiai munkát közvetlen segítő munkakörben dolgozók megfelelő szakképesítéssel rendelkeznek. A nevelőtestület azonos célokért azonos elvek alapján, változatos módszerekkel dolgozik szakképzett dajkák segítségével. A gyermekek számára követendő minta biztosítéka az igényes nevelői és emberi magatartás.

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, melynek kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangot munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A veszélyeztetett gyermekek érdekeit intézményi szinten képviseli a gyermekvédelmi felelős. A gyermekek egészséges fejlődését rendszeresen ellenőrzi a házi orvos és védőnő. A beszédhibák korrigálása logopédus közreműködésével hatékonyan megoldott. Óvodánkban esetenként migráns gyermekeket is nevelünk, a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Természetes mindannyiunk számára fontos a folyamatos önképzés, a továbbképzéseke való részvétel igénye, az eredményes, megújulásra kész nevelői magatartás. A továbbképzések iránti igény kielégítése érdekében magunk is keressük a lehetőségeket. Megszervezzük, lebonyolítjuk a tapasztalatcseréket, lehetőségeket biztosítunk az előadásokhoz. Mindenki természetesnek tartja, hogy a tudást, amihez hozzájutott, megosztja kolléganőivel.

Nevelőtestületünk örömmel fogadja a kihívásokat, az embert próbáló feladatokat. Egymást segítve igyekszünk, hogy meg tudjunk felelni az elvárásoknak.

Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete, udvara, kertje és berendezése a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfelel a változó testméretüknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé tesszük számukra a mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. Az általuk használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Az óvodánk egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

A pedagógiai programunk megvalósításához szükséges eszközrendszer rendelkezésünkre áll. Az óvodai eszközeink és felszerelésének beszerzése, a fejlesztések az I/1998. (VII.24.) OM rendelet kötelező eszközjegyzéke alapján történik. (3. sz. melléklet)

Tárgyi feltételeinken az elhasználódás miatt folyamatosan, különböző források felkutatásával igyekszünk javítani:

- költségvetésből
- szülői hozzájárulásból
- pályázatokból
- szponzorok támogatásából

Csoportszervezés

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a köznevelési törvényben meghatározott létszámarányok figyelembevételével. A döntése során az egymáshoz közel eső korosztály egy csoportba sorolását veszi alapul:

Felhő csoport: nagycsoport,

Napsugár csoport: középső csoport,

Szivárvány csoport: kiscsoport.

A gyermekek befogadása az óvodába

A gyermekek óvodába lépésének első és meghatározó élménye, hogy miként történik a befogadása – beszoktatása. Az első pillanattól kezdve arra törekszünk, hogy minél jobban megismerjük a családot és az onnan óvodánkba érkező gyermeket. Ezért is töltjük ki az anamézis nevű dokumentumot, mellyel minden óvodapedagógus még az óvodába érkezés előtt átbeszéli a családdal. A gyermek befogadása személyes, egyénhez igazodó, differenciált.

Napirend, hetirend

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek képességét, feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások szervezésével valósulnak meg. A napirendet a gyermek biológiai (életkor, alvás- és mozgásigény…) és társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvodapedagógus.

Javasolt napirend: szeptember 1. – május 31.

6.30 – 7.30	Gyülekezés összevont csoportban a csoportszobában vagy a szabad levegőn, szabadon választott tevékenységek (beszélgetés, rajzolás, építőjáték…)
7.30 – 12.00	Egyéni és csoportos tevékenységek. Testápolás, folyamatos tízórai. Gyümölcsfogyasztás. Tervezett és felkínált párhuzamos tevékenységek, szervezett játék és mozgás. Szabad mozgás, levegőzés.
12.00 -től	Tisztálkodás, ebéd, mese, pihenés, alvás.
14.30 – 17.00	Testápolás, uzsonna. Szabad játék a csoportszobában vagy a szabadban. Felajánlott tevékenységek a szabadban, csoportszobában. (Összevont csoport 16.15-től)

Javasolt nyári napirend: június 1. – augusztus 31.

6.30 – 12.00	Közös gyülekezés egy csoportszobában vagy a szabadban (hintázás, kerékpározás, rollerezés…) Szabad játék, szervezett mozgás, testápolás, tízórai. Gyümölcsfogyasztás. Felkínált tevékenységek a csoportszobában vagy az udvaron, alkalmanként séta (homokozás, aszfaltrajz, bújócska, fogócska, labdjátékok…).
12.00-től	Tisztálkodás, ebéd, mese, pihenés, alvás.
14.30 – 17.00	Testápolás, uzsonna. Szabad játék a csoportszobában vagy az udvaron, felajánlott tevékenységek.

A hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják.

IV. Az óvodai nevelés feladatai

Óvodai nevelésünk célja

- A gyermekek tapasztalatainak, vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása a játék feltételeinek tudatos és folyamatos megteremtésével.
- Ismerjék és védjék élő és élettelen környezetüket, biztonsággal tájékozódjanak közvetlen környezetükben.
- Életkoruknak megfelelő kommunikációra képes gyermekek nevelése.
- Egyéni szükséglethez igazodó képességfejlesztés.
- Az egészséges életvitel megalapozása, az egészség megőrzése, óvása a mozgás, a helyes táplálkozás és öltözködés segítségével a betegség megelőzése,
- A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek képességeinek kibontakoztatása és integrációja.
- Partneri kapcsolat megerősítése a családokkal.

Az óvodai nevelés feladatrendszere a személyiségfejlesztés folyamatában

Nevelési céljaink elérése érdekében az alábbi feladatokat kell nevelőmunkánk folyamatában megvalósítanunk. Általános feladatunk az óvodás gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz, olyan szükségleteket elégít ki, amelyek elősegítik a növekedést, fejlődést, hozzájárul az egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz, az egészséges életmód kialakulásához. Megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit, ezzel hozzájárul az egész személyiség alakulásához.

<u>Az óvodapedagógus feladatai</u>

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Segítse elő a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését.
- Segítse a gyermeki testi képességek fejlődését.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése. Egészségmegőrzés céljából egészségnapokat szervezünk.

- Alakítsa a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásait az alábbi területeken: egészséges életmód, testápolás, tisztálkodás, étkezés (különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése), fogmosás, öltözködés, pihenés.
- Biztosítson a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet a csoport életkori és a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- Kialakítjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, megalapozzuk a környezettudatos magatartást.
- Lássa el a megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat.
- Vegye észre a gyermek egészségügyi problémáit, szülőket tapintatosan tájékoztassa.
- Alakítsa a gyermek rend és tisztaság iránti igényét, fejlessze önállóságát.
- Megteremtjük az étkezések természetes, derűs légkörét. Tudomásul vesszük az egyéni különbségeket, különös gonddal, ha ezt betegség okozza.
- Biztosítjuk a mozgás, levegőzés, edzés gyakori lehetőségét, saját tornaszobánkban a csoportok napi rendszerességgel 20-25 percet töltenek mozgással a mozgás foglalkozáson kívül.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek a szükségleteit képes késleltetni, illetve azokat önállóan kielégíteni.
- Mosdóhasználat után önállóan használja a toalettpapírt, kezet mos., tud fésülködni, fogat mosni.
- Tisztálkodási eszközeire vigyáz, azokat a helyükre teszi.
- Önállóan megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik. Holmiját összehajtva teszi a helyre. Tud cipőfűzőt kötni. Ha fázik, ha melege van, felöltözik ill. levetkőzik.
- Igényévé válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Helyesen használja az evőeszközöket, kulturáltan étkezik, igényli az asztal esztétikus rendjét.
- Önállóan, biztonságosan és szívesen használja az udvari, tornatermi játékeszközöket. Ismeri és betartja a balesetvédelmi szokásokat, szabályokat. Hosszabb sétákra, kirándulásokra képes.
- Életkorának megfelelően edzett. Hosszabb sétákra, kirándulásokra képes.
- Ismeri, betartja a pihenés szabályait.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék;

- az óvoda alkalmazottai és a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. E téren az óvodának kiegészítő funkciója van, amellyel pótolja vagy kiegészíti szocializáció legfontosabb színterének – a családi nevelésnek – a hatásait. Óvodánk egyszerre segíti a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, teret engedve az önkifejező, önérvényesítő, énérvényesítő törekvéseknek. A társas kapcsolatok kialakításának elősegítését, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő készségek formálását, erősítését a közös tevékenységekkel, és a szabad játékon keresztül, konkrét, pozitív megerősítések által.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

<u>Az óvodapedagógus feladatai</u>

- Teremtsen érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkört a gyermekek számára.
- Segítse a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának kialakulását, engedjen teret önérvényesítő törekvéseinek.
- Ügyeljen arra, hogy a szokásrendszer kialakítása mindig a gyermekek aktuális fejlettségéhez igazodjon.
- Erősítse a gyermekek önbizalmát a gyermekek pozitív értékelésével.
- Segítse a gyermekek erkölcsi és akarati tényezőinek fejlődését: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, kitartás, feladattudat, szabálytudat.
- Fokozatosan alakítsa a gyermekek tűrő- és konfliktusmegoldó képességét.
- Az előforduló konfliktushelyezetekben, a periférián elhelyezkedő magányos gyermekek esetében fokozottan érvényesítse mintaadó szerepét.
- Viselkedése tükrözze az erkölcsi normákat, nevelésében a szó – cselekvés összhangja érvényesüljön.

- Tegye lehetővé a szülő jelenlétét, részvételét gyermeke óvodai beilleszkedéséhez. A szülőktől való elválást fokozatosan, az adott gyermek egyéniségének megfelelően biztosítsa. A befogadás időszakában az óvodapedagógusok a csoport dajkájával közösen készítsék elő az óvodakezdéshez szükséges miliőt.
- Gazdag nevelői eszköztárral és módszerekkel mindig az adott helyzetre és gyermekre szabott egyéni megoldásokat alkalmazza, ezen belül fordítson figyelmet a SNI, a BTM veszélyeztetett, a migráns és a kiemelkedő képességű gyermekekre.
- Az óvodai nevelés során vegye figyelembe az óvodapedagógus a társas kapcsolatok stabilitásának tényezőit és kialakulásukat tudatosan segítse és erősítse a csoportban.
- A személyiségfejlesztés szempontjából segítse elő a sokoldalúságot, az összehasonlítás lehetőségét és a reális önismeret – önértékelés alakulását.
- Törekedjék arra, hogy a gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjék (elsősorban pozitív, ösztönző módszerekkel, dicsérettel).
- Segítse, hogy a nap folyamán játékkal, egyéb tevékenységekben elsajátíthassák és gyakorolhassák a gyermekek a helyes viselkedés alapvető szabályait.
- Különböző tevékenységekben ösztönözze a társas együttműködést, a pozitív viselkedésformák megerősítésével.
- Segítse az önálló döntések meghozatalát, biztosítson választási lehetőségeket a felmerülő problémák megoldása érdekében.
- Ösztönözze a pozitív önérvényesítés mechanizmusait.
- Nevelje a természeti és a társadalmi környezet szépségeinek megláttatására, értékeinek védelmére a gyermekeket, hiszen a szűkebb-tágabb környezet ismerete a szülőföldhöz, a családhoz való kötődés alapja.
- Az óvoda valamennyi dolgozójának modellhatása kiemelkedő jelentőségű. Viselkedésükkel igyekezzenek követendő mintát nyújtani a gyermekek számára, neveljék a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Szervezzük a különböző csoportok közötti kapcsolatokat. Ezeket az alkalmakat, valamint ünnepeinket felejthetetlenné tesszük például saját énekünkkel, hangszeres játékkal, dramatizálással.
- Megteremtjük saját hagyományainkat, miközben tiszteletben tartjuk a család ünnepeit, hagyományait.

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére</u>

- A gyermek ismeri önmaga és mások értékeit.
- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel és társaival szemben.
- Tudja kívánságait módosítani, esetleg elhalasztani, képes mások elképzeléseihez alkalmazkodni.
- Észreveszi kinek miben van szüksége segítségre, önállóan keresi a segítségnyújtás formáit.
- Ismert feladathelyzetekben képes a megoldási lehetőségek közül választani.
- A vállalt feladatáért felelősséget érez.
- A megkezdett tevékenységét befejezi.

- Alkalmazza a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát.
- Sikertelen feladatvégrehajtás után képes újrakezdeni azt, ami már a kötelességérzet első megnyilvánulása, a cselekvés tudatos szabályozásának szakaszát jelzi.
- Aktívan részt vesz a közös tevékenységekben, együttműködő.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.
- A siker, a kurdarc megélése, feldolgozása során fejlődik önértékelése, kialakul kudarctűrése.
- Kialakul bennük a szűkebb és tágabb környezetük iránti érdeklődés, érzelmi kötődés.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Képessé válnak a másság elfogadására.
- Képesek önálló véleményalkotásra és igazat mondanak.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelni és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

<u>Az óvodapedagógus feladatai</u>

- Oldott, derűs légkör megteremtésével fejlessze a kapcsolatteremtő beszédkészséget.
- Ismerje meg az óvodába kerülő gyermek beszédállapotát.
- Beszéde legyen követésre méltó, világos, érthető, nyelvhasználata a hangok ejtésében is kifogástalan.
- Mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos, eszköztárában szerepeljen a humor.
- Törekedjék a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- Közvetítse érzelmeit, alkalmazzon metakommunikatív elemeket is.

- Mindig találjon időt és módot arra, hogy meghallgassa a gyermekeket, válaszoljon a kérdéseikre.
- Tartsa fenn a gyermekek beszédkedvét, teremtsen olyan helyzeteket, melyben elősegíti a kérdések megfogalmazását.
- Ösztönözze a véleménynyilvánítást, az önálló ítéletalkotást.
- Késztesse a gyermekeket szükségleteik, kívánságaik szóbeli kifejezésére, az udvarias beszédformák használatára.
- Fordítson figyelmet a gátlásos gyermekekre, törekedjen szóbeli aktivizálásukra.
- A migráns gyermekek kommunikációját kellő tapintattal, türelemmel segítse. A beszédet kísérő metakommunikációs jelzéseket, gesztusokat értelmezze.
- Minden adódó alkalmat használjon ki a gyermekek beszédtechnikájának, beszédmegértésének fejlesztésére, beszédszínvonalának emelésére.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek sajátítsák el és alkalmazzák a helyzetnek megfelelő nyelvi formulákat, a köszönés, a kérés, a bemutatkozás, a megszólítás a véleménynyilvánítás stb. eseteiben.
- Hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetéssel kísért együttlétek, tevékenységek fontosságára, a gyermek-szülő kapcsolatát erősítő hatására.
- Segítse elő, hogy a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezése, bővítése következtében legyenek képesek egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatok irányított és önálló megoldására.
- Segítse a megismerő folyamatok – az érzékelés, észlelés, az emlékezet, a képzelet, a figyelem, gondolkodás – alkotóképesség fejlődését.
- A gyermekek gondolkodási szintjéhez alkalmazkodva gyakoroltassa a gondolkodási műveleteket: analízis- szintézis, általánosítás - konkretizálás, kiegészítés, összehasonlítás, sorba rendezés, összefüggések felfedezése.
- Biztosítson lehetőséget a meglévő ismeretek alkalmazásával az ok-okozati összefüggések felismerésére.
- Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával alapozza meg a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit.
- A jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása.
- Különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása „én – kép” fejlesztés.
- Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával.
- A problémák változatos megfogalmazásával az egyéni válasz keresésére ösztönöz, mellyel a szabad önkifejezés (a kreativitás: érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás) lehetőségét teremti meg.
- Tartson szakmai kapcsolatot a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére</u>

- Kialakul közlésvágya, megfelelő beszédkedvvel rendelkezik, a kapcsolatteremtésben nyitott.
- Szókincse életkorának megfelelő.
- Élményeit 4-5 összefüggő mondatban elmondja.

- Képes az ismert gyűjtőfogalmakhoz tartozó 4-5 elem hozzárendelésére.
- Egyszerű, rövid történet cselekményét kérdések alapján felidézi.
- Használja a névmásokat, névutókat, az igeidőket és az igemódokat.
- Ismeri, és megfelelően alkalmazza a relációkat kifejező szavakat.
- Beszédét természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Képes a kulturált érintkezés nyelvi formuláit alkalmazni, az adott helyzetnek megfelelően viselkedni.
- Társait és a felnőtteket végig hallgatja.
- Kialakul a szándékos figyelme, képes a figyelemmegosztásra, összpontosításra, megbízhatóvá válik az emlékezete.
- Eljut a pontos észlelésig, mellyel ismeretei megalapozottá válnak.
- Felismeri az elemi ok-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát, tevékenységeiben gyakorolja.
- Gondolkodásának fejlettségi szintje eljut az elvont, fogalmi gondolkodásig, kialakul problémamegoldó és kreatív gondolkodása.
- Kialakul a szabálytudata, felelősségtudata.

V. Az óvoda kapcsolatai

Személyes példamutatás, tanácsadás, rendszeres kapcsolattartás, az óvodai nevelés célkitűzéseinek megismertetése hozzájárul az eredményes együttműködéshez.

Az óvoda és a család

Legszorosabb kapcsolatunk az óvodába járó gyermekek családjával van. A gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda kiegészíti a családi nevelést. A gyermek harmonikus személyiségfejlődésre érdekében fontos, hogy a rá legnagyobb hatást gyakorló két közösség – a család és az óvoda – összhangra törekedjen, közös felelősségvállalással segítse elő fejlődésüket.

Ahhoz, hogy a gyermek fejlődése érdekében együtt tudjunk tevékenykedni a szülőkkel, nagyon fontos a család és az óvoda közti pozitív viszony kialakítása, melyre lehetőség van többek között a jeles napi eseménysorozatoknál, melyek a szülők bevonásával történnek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A családok megismerése, a velük való szoros nevelői együttműködés, melyben az óvodapedagógus vállaljon kezdeményező szerepet.
- Az együttműködést folyamatosan, differenciáltan tervezze, figyelembe véve a családok helyzetében végbemenő változásokat.
- Az óvodapedagógus ismerje meg a családok szokásrendszerét, megfelelő tapintattal járjon el a szülők életmódjának befolyásolásában, amennyiben erre szükség van.
- Ismertesse meg a szülőkkel az óvoda házirendjét, szokás- és szabályrendszerét.
- Törekedjen a kapcsolattartási formák hatékonyságának növelésére, esetenként megújítására.
- Tegye lehetővé, hogy sokféle lehetősége legyen a családnak az óvoda életében való részvételre, segítse a migráns családok beilleszkedését.
- Fokozott figyelmet fordítson a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű családokra.
- Vegyen részt a szülők körében végzett igény- és elégedettség felmérésében.

A kapcsolattartás módjai:

- Leendő kiscsoportos gyermekek szüleinek első közös tájékoztatása.
- Szükség szerinti családlátogatás.
- Közös programok, ünnepek, jeles napok.
- A napi kapcsolattartás.
- Nyílt napok.
- Fogadóóra.
- Szülői értekezlet.

A szülői szervezet képviselői koordináló, kezdeményező szerepet töltenek be a szülők és az óvoda folyamatosan együttműködésében. Segítenek az óvodai programok megszervezésében, rendezvények lebonyolításában.

Az óvoda és az iskola

Célunk, hogy elősegítsük a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedését az iskolába. Szeretnénk megkönnyíteni az átmenetet minden kisgyermek számára, hogy szorongások nélkül, jókedvvel lépje át az iskola küszöbét. Szeretnénk továbbá azt is elérni, hogy a gyermekek örömmel járjanak iskolába, s kezdeti érdeklődésük a tanulás iránt hosszú ideig megmaradjon. Ez természetesen feltételezi a két intézmény – az óvoda és az iskola – szoros kapcsolatát, valamint a jó együttműködést az óvodapedagógusok és a leendő tanítók között.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Segítse elő a gyermekek kiegyensúlyozott beiskolázását.
- Szervezze meg az iskolával való ismerkedést (pl. „iskolanyitogató", nyílt nap a leendő tanító meghívásával).
- Tájékoztassa a szülőket a beiskolázással kapcsolatos tudnivalókról.
- Helyezzen el tájékoztatókat az iskola szervezett programjairól a faliújságon, mely a leendő első osztályosoknak szól.

A kapcsolattartás módjai:

- Kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék: nyílt napok, bemutató órák.
- Szülői értekezleten való részvétel.
- Szakmai megbeszélések olyan témákban, melyek az óvoda – iskola közötti zökkenőmentes átmenetet szolgálják.
- Iskolalátogatás (ismerkedés az udvarral, a helyiségekkel, az ott dolgozókkal, az iskolanyitogatók alkalmával játékos foglalkozás a leendő első osztályosok részére).

Az óvoda és a fenntartó

Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi. A fenntartóval a kapcsolatot elsősorban az óvoda vezetője tartja a következő formákban:

- beszámoló, munkaterv, statisztika, értekezletek,
- megbeszélések,
- rendezvényeken az óvoda részvétele.

Az óvoda és a gyermekorvos, védőnő

Fontos a védőnővel a szoros, folyamatos kapcsolattartás, a beíratandó gyermekek névsorának egyeztetése. A védőnő családlátogatásai során betekintés nyer a családok életébe és felhívja az intézményvezető figyelmét az esetleges problémákra az óvodába kerülő gyermekekről.

A kapcsolattartás módjai:

- Védőnő: tisztasági szűrés a gyermekek körében.
- Eseti segítségadás.
- Tájékoztató előadások szervezése.

Kapcsolat egyéb szakszolgálati, kulturális intézményekkel

Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Folyamatos, szakmai továbbképzéseken, konferenciákon való részvétel, szaktanácsadói szolgáltatás igénybevétele. Pedagógiai szakszolgálatok (Nevelési tanácsadó, pszichológus, logopédus). Segítséget nyújt a nevelési zavarokkal küszködő gyermekek nevelésében, és a fejlődésben lemaradt gyermekek felzárkóztatásában.

A kapcsolattartás formái:

- Személyes kapcsolat a vezetőkön keresztül.
- Együttműködés az óvodai nevelőmunkát segítő szakemberekkel.
- Eseti megbeszélések egy-egy általános, vagy konkrét probléma kapcsán.
- Rendezvényeken való részvétel.
- Kérésünkre a szülőknek tájékoztató, felvilágosító előadásokat tartanak.

Közművelődési intézmények

A kulturális központ, múzeum, könyvtár, olyan rendezvényei közül válogatunk, ami az óvoda munkáját kiegészítve – a gyermek élményeinek, tevékenységeinek gazdagítását szolgálják, képességeinek fejlesztéséhez járulnak hozzá (színházi előadások látogatása, kiállítások megtekintése, a gyermekkönyvtár látogatása, rajzpályázatokon való részvétel).

Civil szervezetek

Segítséget nyújtanak számunkra a gyermekek élményeinek, ismereteinek bővítése.

Gyermekjóléti szolgálat

Az óvodánk tagja a Magyar Madártani Egyesületnek. Az egyesület honlapján és kiadványaiban megjelenő ajánlásaiknak lehetőségeinkhez mérten igyekszünk megfelelni. Részt veszünk Madárbarát kert programjukban, melynek célja, hogy a résztvevők a regisztrációt követően folyamatosan, egész évben végezzenek madárvédelmi tevékenységeket.

Külhoni kapcsolat

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és- lehetőségei szerint-szakmai kapcsolatot tartunk fenn a Pogrányi (testvértelepülés) óvodával.

VI. Az óvodai élet tevékenységi formái

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és a saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékába tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A játék a gyermek szabad és önálló tevékenysége, melyben tapasztalatokra tesz szert, észlelési – mozgásos és értelmi képességei fejlődnek, társas kapcsolatai gazdagodnak. A játékban lehetősége van a környezetéből szerzett ismereteket feldolgozni, képzelete erejének mozgósításával azokat átalakítani, alkotó módon újra felhasználni. A játék mindennapos tevékenység, mely a gyermek óvodai életének jelentős részét tölti ki. Fontosnak tartjuk a gyermek belső szükségleteiből fakadó spontán tevékenységet, melyet végigkísér a döntés szabadsága. Saját maga választja meg az eszközöket, szerepeket, társakat, szabályokat, a játék tartalmát. Legyen a játék számukra örömforrás, melyben vágyaikat, fantáziájukat megjeleníthetik, választhassanak játszótársakat és legyen lehetőségük a problémahelyzetek és konfliktusok önálló megoldására.

A játék tartalmának gazdagítása céljából, alkalmanként szükség van az óvodapedagógus aktív együttjátszására, kezdeményezésére, irányítására is. Az óvodapedagógus magatartása, viselkedése, beszéde mintaként szolgál, illemszabályok közvetítő, utánzásra serkentő modell a gyermek számára. Az óvodánk udvarának tágas tere minden évszakban alkalmas a játékra. A nagymozgásos, ügyességi, versenyjátékok és szerepjátékok mellett lehetőséget biztosítunk manipulációs tevékenységekre.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Legfontosabb feladata a játék feltételeinek megteremtése a csoportszobában és az udvaron: hely, idő, eszköz).
- Ismerje meg a gyermek otthoni játéklehetőségeit, érdeklődési körét, élményeit, tapasztalatait.
- A játék tartalmának gazdagítása során építsen a gyermekek óvodán kívüli tapasztalataira, a más kultúrából érkező gyermekek játékára.
- Alakítson ki nyugodt, derűs, biztonságos légkört a szabad, elmélyült játékhoz.
- Biztosítsa a játékban az önállóságot: tevékenység, játékeszköz kiválasztása, társak, játszóhely megválasztása, gyermeki játékelgondolás megvalósulása.
- Segítse a félénk, bátortalan, passzív és a sajátos nevelési igényű gyermekek bekapcsolódását a játékba, juttassa őket sikerélményhez.
- A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia, ezért az óvodapedagógus biztosítsa a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

- Tegye lehetővé, hogy az élményszerző sétákon, kirándulásokon, egyéb programokon szerzett élményeiket a gyerekek a játékidőben újra élhessék, minél több szerepet megformáljanak.
- A csoportban teremtse meg a játék intimitásának lehetőségét állandó és változó terek, kis sarkok, kuckók kialakításával.
- Teremtse meg a csoportszobában is a mozgásos játékok feltételeit.
- Igyekezzen pozitív fordulatot adni a nemkívánatos viselkedési formákat tartalmazó játéknak.
- Szerettesse meg a szabályjátékokat, adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek is létrehozhassanak szabályokat, a játék vezetői lehessenek.
- A gyerekek számára hozzáférhető helyen biztosítson kreativitásra, elmélyült játéktevékenységre ösztönző játékeszközöket, félkész eszközöket.
- Biztosítsa a gyerekeknek a barkácsoláshoz szükséges feltételeket. Az egyszerű játékok készítésnél a környezetben található természetes anyagokat részesítse előnyben.
- Közösen készített egyszerű bábokkal buzdítsa a gyermekeket bábozásra, népmesék, dalok, egyszerű elbeszélések eljátszására, improvizációra.
- Adjon utánozható mintát a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, maradjon bevonható társ illetve segítő kezdeményező, ha a játékfolyamat elakad. Jelenlétével tegye lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
- A gyermekek igényeinek megfelelően biztosítsa a több napon keresztül tartó játék folyamatosságát.
- A gyermekek játékának megfigyelésével szerezzen információkat a csoport és az egyes gyermek fejlettségéről, ezeket használja fel képességfejlesztés céljából. • Ösztönözze a gyermekeket arra, hogy az udvaron minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak (mozgásos, sport, közlekedési stb. játékok).
- Segítse az udvari szerepjátékok kialakulását. Teremtse meg a manuális jellegű játékok feltételeit is.
- Tudatosan tervezett és szervezett tevékenységekkel színesítse a gyermekek udvari játékát.
- Tudatos jelenlétével biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, mindezt feltételteremtő tevékenysége mellett, a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival érje el.

A gyermek játékában nincsenek élesen elkülöníthető játékfajták. Gyakorlás, konstruálás, szerep, szabály – eltérő hangsúlyokkal ugyan, de együttesen vannak jelen a különböző játékfajtákban.

Gyakorló játék: Játékszerekkel, különféle anyagokkal végzett gyermeki manipulációk. Véletlen mozgásból, cselekvésből fakadnak, melyek ismétlése örömmel tölti el a gyermeket. Elsősorban a gyermek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére szolgál. Játék során elsősorban az eszközök tulajdonságaival ismerkednek meg a gyermekek.

Konstruáló játék: A gyermekek az építőjátékból, konstrukciós játékból, építő elemekből építményeket, játékszereket, tárgyakat hoznak létre. A spontán készült építményeket fokozatosan felváltják a bonyolultabb alkotások. Megjelenik az eredményességre törekvés. Az építőjáték során készült dolgokat a gyermekek gyakran használják egyéb játékaikban is.

Szimbolikus szerepjáték: A szimbolikus szerepjátékban a gyermekek tapasztalataikat, eddigi ismereteiket, elképzeléseiket, hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A felvállalt szerepen keresztül ábrázolják a valóságból számukra lényeges mozzanatokat. A gyermekek fejlődésük során egyre tökéletesebben utánozzák, valósítják meg játékukban az őket körülvevő közvetlen és közvetett környezetükben élő emberek munkáját, emberi magatartását. Segíti a társas kapcsolatok és a beszéd fejlődését.

Szabályjáték: Ezekben a játékokban a feladat és a szabály a domináns. A különböző társas-, memória-, kártyajátékok, nyelvi- és mozgásos szabályjátékok elsősorban az értelmi képességek fejlődését segítik. A játéktevékenység meghatározott eredmény elérésére irányul. A szabályok betartása morális magatartási követelményeket visz a gyermekek tevékenységébe. Jellemzője, hogy pontos meghatározott szabályok között zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szerepjátékban többnyire elfogadja társa elgondolásait, képes alkalmazkodni a közösen kialakított elképzelésekhez.
- Önállóan tervez, szervez és irányít, önfeledten, örömmel játszik.
- Önállóan hozza létre alkotásait. Építőjátékban egyre bonyolultabb „alkotások" létrehozására képes. Képes a különböző anyagok, elemek, eszközök kombinálására is.
- Törekszik az elképzelt vagy másolt „modell" pontos elkészítésére.
- Képes szabályjáték esetén bonyolultabb szabályok megtanulására és gyakorlására.
- Figyelmezteti társait a szabályok pontos betartására, alkalmazására.
- Kezdeményezi az általa választott módon és eszközökkel a barkácsolást. Játékát, a szükséges egyszerűbb kiegészítő eszközöket segítség nélkül is elkészíti. A létrehozott eszközöket használja játékban, dramatizálásban.
- Élményeit, kedvelt meséit társaival eljátssza, elbábozza.
- Segít a játékok javításában.

Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés élmény, érzéki benyomásokból támad és érzelmi állapotot hoz létre. A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának, világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait és egyben feloldást, megoldást kínál.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgásával, ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Beszédnevelő, én erősítő és személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen megfelelő érzelmi légkört a meséléshez, a mesemondás alkalmait a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal, rituálékkal teremtjük meg (mesepárna, mesetarisznya, mesére hívogató mondóka stb.).
- Naponta meséljen, éreztesse, hogy a mesemondás a nap lényeges eseménye – az élő mese legyen a természetes. Fontos az ismétlések gyakorisága, énerősítő hatásának felhasználása.
- Bővítse a gyermekek szókincsét, beszédkultúráját a meséről történő beszélgetések során.
- A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlesztése.
- Az irodalmi anyag kiválasztásánál vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, legyen helye a népi (népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarságtörténelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi), a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt.
- A kisgyermekeknek szóló versmondásban a ritmus, a hangzás legyen elsődleges.
- A mondókákat, verseket lehetőség szerint mozgással kísérje.
- Kezelje tapintatosan a sajátos nevelési igényű gyermekek figyelmének korai fáradékonyságát. Adjon lehetőséget a kommunikációs zavarral küzdő gyermekek számára is a versek, mesék reprodukálására. Teremtsen olyan feltételeket, melyekben a megfelelő hatások érvényesülhetnek.
- Az ünnepekre az ünnepekhez illő, a gyermekek számára érthető és igényes irodalmi alkotásokat válogasson. Bábelőadással színesítse az óvodai életet.
- Az óvodapedagógus megfelelő, szemléletes előadásmódra törekedjen, segítse elő a hangulati átélést, az érzelmi feltöltődést.
- Ébresszen kedvet az ismétléshez, az újraalkotáshoz, az improvizációhoz.
- Bábozás, dramatizálás feltételeinek biztosításával adjon lehetőséget az irodalmi élmények reprodukálására.
- Érje el az óvodapedagógus, hogy az ismert mesék bábozása, dramatizálása és önálló mesélése a gyermekek kedvelt tevékenységévé váljon és ehhez biztosítsa az esztétikus eszközöket, kellékeket.
- Neveljen a könyv szeretetére és megóvására.
- A gyermekekkel vegyen részt színházi előadásokon, ezeket az élményeket építse be a csoport életébe.
- Kezdeményezze a szülőknek, hogy otthon rendszeresen verseljenek, meséljenek gyermeküknek, adjon tanácsot a gyermekek életkorának megfelelő könyvek kiválasztásához.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek örömmel várja a mesélést.
- Képes kitartóan figyelni.

- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, epizódjait összekötni.
- Egy elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- A gyermek képes az ismert mondókákat, verseket felidézni, nyelvi és dramatikus játékokat játszani többnyire önállóan és felnőtt segítséggel.
- A kedvelt meséket, mesehősöket képes reprodukálni, játékban megjeleníteni (bábozás, dramatizálás, ábrázolás, mintázás, barkácsolás).
- Ismer néhány mesét, azoknak lényegét önállóan el tudja mondani.
- Ismer 8-10 mondókát, 6-8 verset.
- A csoportszoba mesekönyveit jól ismeri, a kedvelt meséket képről felismeri, felidézi.
- Megismerkedik a városi gyermekkönyvtárral.
- Színesen, önállóan nézeget, könyvet, értékessé válik számára a könyv, vigyáz rá.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik a zenei érdeklődésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortást művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuknak alakításában. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptánc és nép játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A magyar zenei nevelés alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget.

Az óvodapedagógus feladatai

- Gyakori, mindennapos énekelgetéssel keltse fel a gyermek zenei érdeklődését, teremtse meg a hangulatot a zenei élmények befogadására.
- Biztosítsa a nyugodt légkört a gyermekek számára és helyet a dalos játékok, népi gyermekjátékok számára.
- Együttes játékkal, a mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg összekapcsolódó élményével ébressze fel a gyermek zenei tevékenység iránti vágyát, szerettesse meg az éneklést, az énekes játékokat.
- Igényesen válogatott dalokkal, mondókákkal, zenehallgatással formálja a gyermekek zenei érdeklődését, zenei ízlését.
- A dalanyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport képességszintjét, törekedjen egyéni fejlesztésre.
- Figyeljen arra, hogy más kultúrából való gyermekdalokat is bemutasson, élményt nyújtson és ezáltal növelje a gyermekek zenei fogékonyságát.
- Differenciált feladatadással segítse a gyermek zenei képességeinek fejlődését.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése során az elsősorban az egyszerű, egyenletes ritmus hangoztatásával, érzékeltetésével és a különböző mozgásokkal kísért ritmusfejlesztést segítse az óvodapedagógus. Találja meg az a módszert,

technikát, amellyel sikerrel meg tud szólaltatni egy hangszert a gyermek. Az énekléssel teremtsen oldott hangulatot, hogy az esetleges kommunikációs akadályozottságból eredő gátlásokat le tudja küzdeni a gyermek.
- Hangolja össze a dalanyagot a zenei feladattal.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét, mindezt azáltal, hogy megismertetjük a gyermeket környezetünk hangjaival, az ölbeli játékokkal, énekes játékokkal, amelyek örömet nyújtanak neki.
- Használja a természet adta lehetőségeket a zenei fejlesztése (állatok hangja, időjárás stb.).
- Ismertesse meg a gyermekeket különböző hangszerekkel.
- Biztosítsa a gyermekeknek a mindennapi zenélés lehetőségét.
- Használja ki a játékban és az egyéb tevékenységekben adódó zenei nevelési lehetőségeket.
- Egészítse ki egyszerű táncos lépésekkel az énekes játékok mozgásanyagát, fordítson gondot a táncmozdulatok megformálására.
- Biztosítsa az óvodai ünnepélyeken a zenei élménynyújtást (óvodapedagógusi ének, hangszeres játék).
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortást művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuk alakításában. A népi gyermekjátékok, mondókák, népdalok és a hozzájuk fűződő szokások, táncok alkalmazásával alapozzuk meg zenei anyanyelvüket.
- Lehetőség szerint előtérbe helyezzük az élő zenét.
- Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékokon keresztül növeljük a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelemvilágukat, segítjük gátlásaik feloldását.
- Dalos játékokkal fejlesztjük a csoportban az összetartozást, a szerepekhez, az egymáshoz való alkalmazkodás képességének alakulását.
- Az óvodapedagógus örömmel vegyen részt a közös éneklésben, énekes tevékenységekben.
- Javasolja a szülőknek a gyermekükkel való közös énekelgetést, segítse elő, hogy a család a zene és éneklés által erősítse a gyermekek önbizalmát.

<u>A fejlődéskor jellemzői óvodáskor végére:</u>

- A gyermek szívesen és gyakran énekel, dúdolgat.
- Megkülönbözteti környezete hangjait, felfigyel a finom eltérésekre zörejen, beszédhangon egyaránt.
- Képes jól ismert dalok rövidebb – hosszabb dallammotívumról való felismerésére, azok visszaéneklésére.
- Felismeri a csoportban található hangszereket és azok hangját.
- Hallás alapján következtet a hangforrás irányára.
- Felismeri a magas és mély éneklés közötti különbséget, képes magasabban és mélyebben énekelni.
- Ismeri a halk és hangos közötti különbséget, tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Képes a zenei fogalom párokat a dinamikai különbséggel együtt felismerni, összekötni.

- Felismeri a dalt dúdolásról.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Szöveges ritmusmotívumokat képes visszatapsolni csoportosan és egyénileg is.
- Különböző térformákat alakít az óvodapedagógus segítségével.
- Az egyszerű táncmozgásokat képes elvégezni.
- A megismert ütőhangszereket biztonsággal használja zenei elemek kifejezésére.
- Figyelmesen hallgatja a zenehallgatás anyagát: az óvodapedagógus énekét, hangszeres játékát.
- A gyermekek egyöntetűen körbejárnak szép, egyenes testtartással, kézfogással, egyenletes járással. Ismerik a csípőre tartás, forgás fogalmát. Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják (például dobbantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás, lépések változatos irányával).

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására szolgálnak. Fejlődik a gyermek emlékezete, képzelete, érzékelése, tapintásos észlelése, eszközhasználata, manuális készsége, testséma ismerete, verbális képességei. Fantáziavilága, tér-, forma-, színképzete gazdagodik. A változatos tevékenységek az észlelő funkciók együttműködésével a finommotorika fejlődését nagymértékben elősegítik. E tevékenységek kapcsán fejlődik a gyermekek sík- és térbeli tájékozódó képessége, szem-kéz koordinációja, koordinált mozgása.

A gyermek személyiségének fejlesztésének fontos eszköze ez a fajta tevékenység, melyet talán a legkomplexebb módon tudunk felépíteni. A természettel, tárgyi környezettel való ismerkedés alkalmával lehetőséget kell teremtenünk arra, hogy a gyermekek elképzeléseiket, érzéseiket egy műalkotással fejezhessék ki. A gyermekek szeretnek mindent kipróbálni, s tapasztalataikat ezekből a mindent kipróbáló tevékenységekből nyerik. Ezt figyelembe véve könnyen tervezhetjük meg foglalkozásainkat. Tervezéskor úgy kell haladnunk, hogy a fejlesztésre szoruló területekre kell a foglalkozásokat építeni, s ezek mentén kell haladni.

Az alkotói tevékenységek a témahéthez kapcsolódnak, ezekből kiindulva több lehetőséget is biztosítunk az alkotásra a gyermekek számára a hetek folyamán. A gyermekek érdeklődésének felkeltése után ismertessük meg az őket a használni kívánt eszközökkel, a különböző mesterséges és természetes anyagokkal, melyekkel a tevékenység során fognak dolgozni.

A környező világ felfedezése közben a gyermek nem csak vizuális tapasztalatokat gyűjt, hanem ezeket a másfajta tapasztalatokat alkotásaiba bele tudja építeni. A sokoldalú tapasztalatok gyűjtése által több foglalkozást tudunk egybekötni, melyeknek a vizuális tevékenységek fontos részét képezik. Célunk, hogy e tapasztalás által a gyermekek örömmel alkossanak, akár saját kezdeményezésre.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát, juttassa a gyermeket az alkotás öröméhez.
- Biztosítsa a mindennapos ábrázolás lehetőségeit.
- Teremtse meg a feltételeket az eszközök, a hely, idő és a megfelelő légkör biztosításával.
- A rajzeszközök és anyagok mindig elérhető helyen álljanak a gyermekek számára. Az eszközök kiválasztásában a célszerűség, a megfelelő minőség és az esztétikum dominálјon.
- Gondoskodjon a gyermekek élményanyagáról. Ismertesse meg a gyermekeket a különböző műalkotások, épületek szépségével, formavilágával.
- A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése többek között a természetes anyagok és az újrahasznosított anyagok segítségével történik az óvodában. Ehhez a gyermekekkel közösen is gyűjtünk anyagokat a természetben (például falevél, toboz, csigaház, faág) vagy otthonról hozzák őket (régi szakadt póló, PET palack, tejesdoboz, tojástartó).
- Ápoljuk a néphagyományokat.
- Az óvodapedagógus segítse a gyermekek szabad önkifejezését, gazdagítsa tér-, forma és színképzetüket.
- Fejlessze változatos tevékenységekkel a gyermekek kézmozgását, ismertesse meg őket a különböző anyagokkal – lehetőség szerint használjanak természetes anyagokat –, biztosítson széles tevékenységi lehetőségeket, tanítsa meg a különböző technikákat, azok helyes alkalmazását.
- Folyamatosan biztosítjuk az alkotó-alakító tevékenységhez szükséges jó minőségű eszközöket és anyagokat, ezzel inspirálva őket az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Ösztönözze őket arra, hogy a kedvelt mesék, az átélt kirándulások, közös élmények, a jeles napok és ünnepek jelenjenek meg munkáikban.
- A különböző projektek során elkészült gyermekmunkákat gyűjtjük, rendszerezzük, kiállítjuk.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek ábrázoló készségét, vegye figyelembe az egyéni képességbeli különbségeket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél fokozott türelemmel irányítson, mutassa be gyakorlatban az elsajátítandó folyamatot. Különböző fejlesztő játékokkal ügyesítse finommotorikájukat, pótolja az esetleg hiányos tapasztalatokat.
- Az ábrázolás során különösen figyeljen a diszgráfia tüneteire, előfordulását jelezze az óvodavezetőnek.
- Tanúsítson nagy odafigyelést a helyes ceruzafogás iránt.
- Értékelése legyen motiváló, aktivitásra ösztönző.
- Legyen igényes környezete formálásában, a csoportszoba ízléses díszítésében, kérje a gyermekek aktív közreműködését.
- Adjon lehetőséget barkácsolásra, egyszerű kiegészítő játékok, kellékek készítésére, hulladékanyagok felhasználására is.

- Érje el, hogy a gyermekek örüljenek a létrehozott alkotásoknak, becsüljék egymás munkáját, tudjanak beszélni azokról.
- Használja ki egész évben az udvaron is az ábrázolási lehetőségeket.
- Lehetőség szerint vegyen részt a városi, megyei és országos szervezésű rajzpályázatokon, rajzkiállításokon, vagy törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy otthon is legyen lehetősége a gyermekeknek különböző ábrázolási tevékenységek, technikák gyakorlására, és lehetőség szerint őrizzék meg gyermekeik munkáját.
- Közvetítsen takarékos szemléletmódot a gyermekek és a szülők felé egyaránt.
- Tudásunkat folyamatosan bővíteni kell. Fontos a különféle módszertani irányzatok ismerete, hogy minél széleskörűbben tudjuk megszervezni foglalkozásainkat. Elengedhetetlen a környezetünk, a természet alapos ismerete, s annak megismertetése a gyermekekkel, hiszen foglalkozásaink nagy részét a környező világból nyert tapasztalatokra építjük.

Bevonjuk a szülőket az anyagok, elsősorban a természetes anyagok gyűjtésébe az óvodában használatos eszközök elkészítéséhez.

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére</u>

- Bátran, szívesen használja a gyermek az ábrázolás eszközeit.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Szem-kéz mozgása összerendezett, finommotorikus képességei megfelelően fejlett. Vonalvezetése balról jobbra halad.
- Alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- A megismert technikákat egyre nagyobb önállósággal tudja alkalmazni.
- A kép síkján egyéni módon tudja megjeleníteni az elemi térviszonyokat.
- Képalakításban, plasztikai munkáiban alkalmazza a díszítést, a tetszés szerinti forma és színritmusokat.
- Az egyszerű kiegészítő kellékek, játékok készítésében aktívan részt vesz.
- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban. Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében az alapvető térviszonylatok segítségével. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Emberalak ábrázolásában képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, próbálkozik az egyszerűbb mozgások jelzésével.
- Közös munkák során képes az összedolgozásra, együttműködésre.
- Vigyáz környezete szépségére, szívesen vesz részt annak szépítésében.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, tud véleményt alkotni.

Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez. A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás). A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a játékban, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. Az időjárástól függően a késő tavaszi és kora őszi időszakban a nagy teret igénylő mozgásos játékokat a szabadban szervezzük, más időszakokban a tornateremben.

A nagymozgások és az egyensúlyérzék fejlesztése a játékban leginkább a hintázó, ringató, pörgő mozgások közben történik. Erre a célra jól használhatók: a különböző hinták, a Body-roll, lépegető, a tányérhinta, láncos lengőhinta, gerenda, érzékelő ösvény, bújócső, mászófal stb. Differenciált feladatokkal segítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességének megfelelő mozgásos tevékenységet. A játékot eszközként alkalmazzuk a mozgásfejlesztés során. A mindennapos frissítő mozgás keretében elsősorban a játékos utánzó mozgások és a játékok dominálnak. A kéziszereket (labda, kendők, babzsák) a kezdetektől fogva nehézségi fokuknak megfelelően alkalmazzuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa a mozgásos tevékenységekhez a megfelelő időt a csoportban és az udvarban egyaránt.
- A szabad mozgástevékenységekhez, illetve a testnevelés feladatainak változatos megvalósításához biztosítson tornaszereket, kézi eszközöket, labdákat.
- Alakítson ki mozgásra ösztönző, biztonságos környezetet.
- Biztosítson tiszta, jó levegőt a tornaszobában.

- Alkalmazza a különböző mozgásfejlesztő eszközöket.
- Kérje a szülőket, hogy gondoskodjanak a gyermekek tornafelszereléséről.
- Vegye figyelembe a mozgásanyag kiválasztásánál a csoportba járó gyermekek mozgásszintjét, mozgásigényét, a korosztály általános fejlődési jellemzőit.
- Az atlétikai gyakorlatokat lehetőség szerint az udvarra szervezze.
- Szükséges esetén vegye igénybe a dajka segítségét (pl. baleset elkerülése).
- Utasításait egyértelműen fogalmazza meg.
- A különböző mozgások elsajátításánál, továbbfejlesztésénél építsen a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére.
- Teremtse meg a lehetőség arra, hogy az adott gyakorlatokat ki-ki saját képessége szerint hajtsa végre.
- Fordítson figyelmet a sajátos nevelési igényű gyermekek terhelhetőségére, figyelemkoncentrációjuk fáradékonyságára.
- A feladatok elvégzéséhez annyi segítséget adjon, amennyi minimálisan kell annak megértéséhez, elkezdéséhez.
- Adjon lehetőséget arra, hogy nehezebb feladatban is kipróbálhassák magukat a gyermekek, de figyeljen arra, hogy az esetleges sikertelenség ne vegye el kedvüket a további próbálkozástól.
- Biztosítsa a gyermekek mozgásigényének kielégítését, a gyakorlási lehetőségeket.
- A gyermek mozgását csak akkor korlátozza, ha az veszélyezteti önmaga vagy társai testi épségét, illetve zavarja a többiek tevékenységét, játékát.
- Adjon lehetőséget a nagy mozgások gyakorlására szabadon és tornaeszközök segítségével.
- Fordítson figyelmet a testséma fejlesztésére, a testrészek megismerésére, a testfogalom kialakítására.
- Fejlessze a gyermekek koordinációs és kondicionális képességeit (szemkéz, szem-láb, szem-kéz-láb, erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség).
- Ismertessen meg mozgásos játékokat, népi játékokat is (ugróiskola, ugrókötelezés stb.).
- Fektessen hangsúlyt a tartáshibák és a láb deformációk prevenciójára.
- Problémamegoldó, helyzetfelismerő képességüket fejlessze különböző mozgásos játékokkal, tevékenységekkel.
- Bővítse szókincsüket a mozgással kapcsolatos kifejezésekkel.
- Alakítson ki a gyermekekben olyan személyiségtulajdonságokat, mint bátorság, fegyelmezettség, kitartás stb.
- Értékelése és hibajavítása egyénre szabott legyen.
- A mozgás megszerettetésében működjön együtt a családdal.

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére</u>

- A gyermek szívesen mozog, igényli a rendszeres mozgásos tevékenységeket.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Ismeri a csapatjátékok szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

- Képes járások, futások, szökdelések, távol- és magasugrások, fel- leugrások, kúszások, csúszások, mászások, dobások, kéziszer gyakorlatok, korának és saját fizikai erejének megfelelő mennyiségű, minőségű és tempójú végrehajtására.
- Bújásokat, természetes támaszgyakorlatokat, járásokat, futásokat végre tud hajtani.
- Ismeri a különböző méretű labdákat, biztonságosan és szívesen használja azokat célba dobás, gurítás, labdavezetés és versenyjátékok alkalmával.
- Képes keskeny felületen járások, csúszások, kúszások elvégzésére talajon, 40 cm magasságban és rézsútos elrendezésben is.
- Ismeri az irányokat, tud térben mozogni, tájékozódni, jelre irányt változtatni, tárgyakat kikerülni, megkerülni.
- A mozgásos játékok szabályait képes követni és betartani.
- Szabályjátékokat játszanak az óvodapedagógus segítségével és a szabályok pontos betartásával.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva megtapasztaltatjuk, felfedeztetjük a minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseit. A gyermekek matematikai érdeklődését felkeltjük, az elemi ok-okozati összefüggéseket felismertetjük, a logikus gondolkodást megalapozzuk. A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetése rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására (szelektív hulladékgyűjtés, spórolás a természeti értékekkel, a természet kincseinek felhasználása stb.).
- Biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására a szűkebb és tágabb környezetről.
- Díszítse a csoportszobát évszakoknak megfelelően, természetes anyagok felhasználásával.
- Vonja be a gyermekeket az óvodakert gondozásába, a gyümölcsfák szüretelésébe.

- Teremtse meg a környezet megismerésével, védelmével, alakításával kapcsolatos gyermeki tevékenységformák – munka jellegű feladatok feltételeit.
- Adjon lehetőséget minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, vizsgálódásra, azok gondolkodtató megbeszélésére egyénileg és csoportosan is.
- Építsen a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ezekre támaszkodva nyújtson új ismereteket, illetve mélyítse el, rendezze a meglévő ismereteket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében különösen fontos feladata az óvodapedagógusnak a változatos és sokoldalú ismeretnyújtás, a sok cselekedtetés.
- Matematikai jellegű képességek elsajátításához fejlessze a gyermekek vizuális, taktilis észlelését. Olyan feltételeket teremtsen, amelyekben a gyermek alakítja környezetét.
- Figyeltesse meg a gyermekekkel a tájegység jellemző növény és állatvilágát. Témaválasztásnál vegye figyelembe a lakóhely, a környezet sajátosságait.
- Vonja be a gyermekeket a téli madáretetésbe és a nyári madáritatásba.
- Ismertesse meg a gyermekeket a kisállat gondozás szépségével és felelősségével (halak, ékszerteknős).
- Gyakoroltassa a helyes közlekedés szabályait, s a hozzájuk kapcsolódó viselkedési formákat.
- Szervezzen kirándulásokat, ismertesse meg a környezeti szépségeket, értékeket. Gyakoroltassa a gyermekekkel a szabadban, a természetben való viselkedési szabályokat.
- Adjon lehetőséget, hogy a környezetükről szerzett ismereteiket, tapasztalataikat játékukban újraélhessék, gyakorolhassák.
- Ismertesse meg a gyermekeket az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokkal (Advent, Húsvét, Farsang, Pünkösd…). Az ünnepekkel és a hagyományőrzéssel közvetítse a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Biztosítsa a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségét (papír, üveg, műanyag, fém, komposztálás).
- Az óvoda felnőtt közössége nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, szemléletformálásra. Például az esővizet összegyűjtjük, a vízzel, energiával észszerűen takarékoskodunk.
- Építse be a természet- és környezetvédelem jeles napjait a csoport tevékenységrendszerébe.
- Alakítson olyan ökológiai szemléletmódot, mely lehetővé teszi annak az elvnek az elfogadását, hogy „a természetben mindenre szükség van, nincsenek káros és hasznos élőlények, és minden mindennel összefügg”.
- Az ok-okozati viszonyokat ismertesse meg a gyermekekkel.
- Biztosítson megfelelő eszközöket, anyagokat a matematikai tapasztalatszerzéshez.
- A környezet tevékeny megismerése során juttassa a gyermekeket matematikai tartalmú tapasztalatokhoz, ismeretekhez.
- Biztosítsa az alaki, mennyiségi, nagyságbeli és téri viszonylatok megtapasztalását.
- Ismertesse, szerettesse meg a gyermekekkel a logikai és matematikai szabályjátékokat.
- Teremtsen érdekes, a gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzeteket.
- Gondolatait, probléma megfogalmazásait pontosan, egyértelműen és a gyermekek számára érthetően közvetítse.

- Fogadja el a gyermekek sajátos logikáját.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja személyi adatait: lakcím, név, születési dátum, szülők neve, testvérek neve és életkora, óvoda neve, óvodapedagógusok és dajkák neve stb.
- Megnevezi testrészeit, ismeri érzékszerveit, azok funkcióit, védelmét.
- Felismeri a közlekedés alapvető szabályait, megnevezi a közlekedési eszközöket.
- Biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.
- Ismeri a környezetében található növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Alakulóban vannak a környezettudatos magatartási formák, szokások, a hozzá kapcsolódó szabályokat ismeri.
- Képes különböző tulajdonságok szerint válogatni, sorba rendezni, kiegészíteni.
- Érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb, több, kevesebb…).
- Biztonságosan számol a 10-es számkörben.
- Ismeri az alapvető geometriai formákat, kör, háromszög, négyszög, azok jellemző jegyeit.
- Érti és követni tudja az irányokat (alá, fölé stb.) térben és síkban egyaránt.
- Képes egyszerű matematikai problémák megoldására.
- Logikai gondolkodása, következtetései életkorának megfelelőek, problémamegoldó képessége jó.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka, mint játékos tevékenység, melyet a gyermek örömmel és szívesen végez. A gyermek utánzási vágyából fakad, motiválója a gyermek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, ösztönző értékelése. A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségeket, tulajdonságokat kívánunk kialakítani a gyermekekben, amelyek pozitívan befolyásolják közösségi kapcsolatukat, kötelességtudatukat, erősítik énképüket, a siker újabb aktivitásra serkentse őket. A játékosan végzett munka során a tapasztalatszerzés és a környezet megismerése mellett alakulnak a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg az önálló munkavégzés feltételeit.
- Gondoskodjon a munkavégzés folyamatában az elegendő idő és a megfelelő hely kialakításáról, állandóságáról.

- Biztosítson biztonságos eszközöket, melyek a gyermekek számára bármikor elérhetőek legyenek.
- Fokozatosan vezesse be a különböző munkafajtákat. Vegye figyelembe az egyéni sajátosságokat, képességeket és a terhelhetőséget. Sokféle módon biztosítson lehetőséget az önálló munkavégzésre, s tegye lehetővé annak állandóságát és folyamatosságát.
- Ismertesse meg a gyermekeket az adott feladat részmozzanataival, az eszközök megfelelő használatával.
- Alakítsa a munkavégzéshez szükséges készségeket, szokásokat.
- Támaszkodjon a munka játékkal megegyező sajátosságaira, törekedjen arra, hogy belső késztetésre épülő, önálló tevékenység legyen.
- Erősítjük a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekben.
- Megtapasztaltatjuk cselekvő módon a gyermekkel azokat az eltérő vonásokat, amelyek a munkát a játéktól megkülönböztetik. A gyermeki munkát mindig ösztönző módon, konkrétan, reálisan, vagyis mindig a gyermeket saját magához mérten, fejlesztő módon értékeljük.
- Azokat a munkákat, amelyekre a gyermek képes, nem végezzük el helyette.
- Az egyes munkafajtákat az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével differenciáltan és fokozatosan vezesse be.
- Fokozottan figyeljen a sajátos nevelési igényű gyermekek munkavégzésére, hagyjon elegendő időt a tevékenységek elvégzésére, tanítsa meg a műveleti sorrendeket. Találja meg az optimális terhelhetőségi szintet.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek az általi kedvelt munkafajtákban elmélyülten tevékenykedhessenek.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek munkáját, szükség esetén nyújtson segítséget.
- Fokozott gondot fordítson a közösen végzett munkára, a gyermekek közötti együttműködés megszervezésére, figyelemmel kísérésére.
- Ösztönözze a gyermeket arra, hogy ők maguk is vegyék észre környezetükben az esetleges munkavégzés lehetőségeit.
- Teremtse meg a növény- és állatgondozás feltételeit.
- Vonja be a gyermekeket a természetsarok, valamint az óvodakert folyamatos, évszaknak megfelelő gondozásába.
- Egyéni fejlettségüket figyelembe véve, fokozatosan vezeti be a közösségért végzett naposi munkát.
- Kérje a szülőket, hogy a gyermeknek adjanak lehetőséget az otthoni munkavégzésre.
- Segítse a feladat eredményesebb elvégzését az egyéni fejlettségnek megfelelő, reális értékeléssel.

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére</u>

- Vigyáz környezete rendjére.
- Szükség szerint átrendezi a csoportszobát, részt vesz a díszítésben.
- Aktívan közreműködik a játékeszközök szétválogatásában, elrakásában. Vigyáznak a terem rendjére.

- Közreműködik az udvar rendben tartásában (pl. ősszel levélsöprés, télen hóeltakarítás, nyáron fűgyűjtés, madáretetés stb.).
- Bekapcsolódnak a kisállatok gondozásába.
- Bekapcsolódnak a komposztálásba.
- A naposok önállóan felteszik az asztalterítőket, előveszik és kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket és esztétikusan elrendezik az asztalon.
- Étkezés után leszedik az asztalt, a terítőt önállóan összehajtják és a helyére teszik. Rendbe rakják és a helyére viszik a mosogatásra nem kerülő eszközöket. A papírszalvétát összehajtogatják és a szalvétatartóba helyezik.
- Összesöprik a morzsákat, feltörlik az asztalok környékét.
- A foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában nagyobb önállósággal vesznek részt. A szabadtéri játékhoz, foglalkozáshoz szükséges eszközöket a megjelölt helyre viszik.
- Megfigyelik a változásokat, azok figyelembevételével gondozzák a növényeket.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzáson alapuló, spontán játékos tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A gyermekek a tevékenységek során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, általuk fejlődnek. Az óvodás gyermek értelmi képességei a játékon keresztül fejlődnek önként és spontán. Ehhez társulnak a tanulási lehetőségek, melyek során a kezdetben jellemző és az érzelmektől meghatározott megismerési sémák egyre pontosabbá, teljesebbé válnak. Ennek elérése az érzelem indította játékos – mozgásos tevékenységen keresztül, a sokoldalú érzékszervi megtapasztalással lehetséges. Feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervez foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, mely az óvodás gyermek spontán, felkínált vagy szervezett, az egész nap folyamán megvalósuló közvetlen tapasztalatszerzésen, élményeken, utánzáson alapul.

<u>Az óvodapedagógus feladatai</u>

- Az óvodapedagógus feladata, hogy az egyéni és az adott csoport fejlettségének tekintetében differenciáltan tervezze, szervezze a tanulás lehetséges munkaformáit, típusait.
- Biztosítsa a tanulási tevékenység megfelelő feltételeit (hely, idő, eszköz). A tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A tárgyak, jelenségek sokoldalú, érzékletes megjelenítéséra fokozottan figyeljen.
- Törekedjen arra, hogy a világ dolgaival globálisan ismerkedjenek meg a gyermekek, mely az alkalmazóképes tudást alakítja.

- Fontos a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) fejlesztése.
- A gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára építse az ismeretszerzés folyamatát.
- A gyermeki kérdésekre, cselekvésekre és a megfigyelésekre alapozva segítse a „tanulási" tevékenységüket. Ebben a folyamatban a gyermekek óvodán kívül szerzett élményeit, tapasztalatait is vegye figyelembe. Alkalmazzon játékos módszereket, így fokozza érdeklődésüket, aktivitásukat.
- Olyan problémahelyzeteket teremtsen, amelyekben ösztönzi az egyéni megoldások keresését, ezzel szellemi aktivitásra ösztönözzük a gyermeket.
- Igyekezzen biztosítani, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön. A gyermek teljesítményét előző fejlettségéhez mérten ismerje el. Nem a teljesítmény, sokkal inkább a tevékenységhez fűződő viszonyuk a fontos.
- Az óvodapedagógussal, társakkal történő együttműködés során új magatartásformák, viselkedésmódok kialakulását segítse elő, így alakítsa közösségi szokásaikat, segítőkészségüket.
- Legyen tájékozott, sokoldalúan felkészült.
- Különös gonddal segítse a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket, alkalmazzuk a differenciálás elvét.
- Az egyes foglalkozási ágak anyagának tartalmi kapcsolódását kihasználjuk, s a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Fokozott figyelemmel kísérje a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődését. Működjön együtt a fejlesztőpedagógussal, logopédussal. Olyan tevékenységi formákat kínáljon számukra, melyek minimális erőfeszítést igényelnek, játékosak és sikerélményt nyújtanak.
- Vegye figyelembe a gyermekek képességbeli különbségeit, éljen a differenciált fejlesztés lehetőségével.
- A készségek és képességek kialakulását gyakorlással, ismétléssel segítse elő.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- Az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás – és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- A spontán játékos tapasztalatszerzés (önkéntelen).
- A játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, irányított beszélgetés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- A gyakorlati probléma és feladatmegoldás.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett, szervezett tanulás.

A tanulás munkaformái a különböző tevékenységekben

- egyéni;

- mikrocsoportos;
- frontális.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Érdeklődő, nyitott, fokozódik tudásvágya a világ dolgai iránt.
- Azonosulni tud az óvodapedagógus által adott feladattal.
- Kialakulóban van szándékos figyelme, feladattudata, önellenőrzési képessége, kitartó a tevékenységekben.
- Megadott szempont alapján képes önálló megfigyelésre is. A lehetséges megoldási módok közül képességeinek megfelelően tud választani.
- Képes az együttműködésre.
- Társai munkáját elismeri.
- Testi, lelki, értelmi, szociális fejlődése olyan szintre jut, hogy a gyermek meg tud felelni az iskolai alkalmasság igényeinek.
- Az óvodáskor végére a gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként rendelkezni fog azokkal a tulajdonságokkal, amelyek lehetővé teszik számára az iskola megkezdését és örömmel várja is azt.

A mi óvodánk a szervezett tanulás formái közül a kötetlen mikrocsoportos foglalkozási formát valósítja meg valamennyi korcsoportban. A heti mozgás, a napi mozgásos játék és a mesehallgatás kötött formában zajlik.

A kötetlenség a gyermek önkéntes részvételét jelenti a felkínált tevékenységben. A kezdeményezés azonban nem zavarhatja a kialakult, elmélyült játékot. A kezdeményezés a délelőtt folyamán bármikor történhet az előbb leírtaknak megfelelően, amikor a nevelési helyzet és a gyermek tevékenysége erre lehetőséget ad. A kezdeményezés helyének kiválasztásakor fontos, hogy olyan körülményeket teremtsünk, hogy se a bekapcsolódó, se a távozó gyermekek ne zavarják egymást.

Óvodánkban a témapedagógia módszerét alkalmazzuk, ezen kívül az új tanulási technikák közül a kooperatív tanulást, a drámapedagógiát és preferáljuk. A foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán a 3-4 éves korosztálynál november 1.-től május 31.-ig, az 5-7 éves gyermekeknél szeptember 15.-től május 31.-ig tart.

VII. Az iskolaalkalmasság feltételei

Az óvodáskor után következő életszakaszt iskoláskornak nevezzük. A név arra utal, hogy elkezdődik a rendszeres iskolai nevelés, oktatás. A gyermek azonban csak akkor lehet iskolaérett, ha testileg és szellemileg, tehát biológiai és pszichológiai szempontból is életkorának megfelelően fejlett. Hiszen ahhoz, hogy a tanulás eredményes legyen, az egész személyiségnek iskolaérettnek kell lennie.

A biológiai feltételek közül az egyik legfontosabb a testi fejlettség. Hat éves korára egy átlagos gyermek kb. 120-130 cm magas és 20-22 kg súlyú. Alakváltozás figyelhető meg, eltűnik a kisgyermekekre jellemző pocak, teste megnyúlik, karcsúbb lesz. Emellett fontos a jó egészségi állapot, a jó fizikai erőnlét, ami az iskolatáska cipelése miatt. Megkezdődik a fogváltás, az első tejfogak kihullanak, megjelennek a maradandó fogak. A kéztő és az ujjpercek csontosodása erősen megindul. A jobb- illetve balkezesség egyértelműen felismerhető (kézdominancia), mert a nem megfelelő kézzel történő írástanulás nehezíti az írás, olvasás elsajátítását, súlyosabb esetben beszédzavarhoz vezet.

A pszichológiai feltételek közül fontos a kiegyensúlyozott magatartás önmaga fékezésére és irányítására. Az óvodában kialakított feladat- és szabálytudat pedig nélkülözhetetlen számára, mert el kell fogadni a tanító utasításait, be kell tartani az iskolai élet szabályait. Az iskolaérett gyermekre jellemző még a monotóniatűrés. Ez az unalmas, egyhangú feladatok elvégzéséhez szükséges.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. Elvárás, hogy a gyermek a közösségben oktatható és nevelhető legyen. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a gyermek jól be tud illeszkedni az osztályba, elfogadja a pedagógust, a közösséget, vagyis szociálisan érett. Ez megnyilvánulhat a gyermek önállóságában is. Bizonyos feladatokat már önállóan, szükség szerint kreatívan is meg kell tudni oldania, el kell végeznie.

Az iskolaérettség egyik legfontosabb feltétele az értelmi képességek megfelelő fejlettsége. Az ép értelmű gyermek képes eljutni a konkrét szemléletes tapasztalatoktól, az elvont fogalmakon át a műveletek elvégzésének szintjéig. Még képszerűen gondolkodik, de az elvont gondolkodás alapjainak lerakására is képes. Megteszi az első lépéseket az analízis és a szintézis műveleteinek a terén, vagyis rájön, hogy részekből egészeket alkothat, az egész pedig részekre bontható. Különösen fontos ez az olvasás, írás, számolás tanításában. Ennek birtokében hoz majd létre a betűkből szavakat és azokból mondatokat.

A *beszéd* már óvodáskorban is a legfontosabb kifejezőeszköze a gyermeknek. A beszéd révén tud kapcsolatokat létrehozni, így szerzi meg ismereteit, ennek segítségével tudja kifejezni gondolatait és érzelmeit. Ez még fontosabbá válik iskoláskorban. Ezért szükséges a jól fejlett beszédkészség már az iskolába lépés előtt. A tanulásnak ez az egyik alapfeltétele. Nélküle nem fogja megérteni környezetét, nem lesznek kapcsolatai, kirekesztett és magányos lesz, értelmi

képességei is korlátozottak lesznek. Az óvodáskorban tudatosan fejlesztett beszédkészég tehát nagyon fontos. Ettől függ majd az írásnak és az írásbeli kifejezőkészségnek a milyensége is. Megfelelően kialakított beszéden a helyes hangképzést és az életkornak megfelelő formális és tartalmi fejlettséget értjük. A hangok tisztasága és hibátlan kiejtése jelenti a formai fejlettséget. A tartalmi fejlettség pedig a gondolatok, az élmények, az önmagával vagy mással megtörtént események értelmes kifejezésére utal. A helyes hangképzés gyakorlása elengedhetetlen feladata anyanyelvünk tanításának. Amennyiben bármilyen okból késik a fejlődés, a szülőnek nem szabad gyermekét beiskolázni, hiszen az éretlen gyermekeknek szükségük van egy évre, mely elegendő ahhoz, hogy hátrányukat csökkentsék. Ezalatt az egy év alatt, amig az óvodában „visszamaradnak", nagyobb lesz az önfegyelmük, munkatempójuk is gyorsulhat, kitartóbb lesz a figyelmük, szókincsük és beszédük gazdagabbá válhat. Fő tevékenységük a játék, sokkal érettebb, tisztább lesz. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az óvodapedagógus feladatai az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében

- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezze meg a gyermek nevelési, fejlesztési programját.
- Nevelőmunkája során a játék, a játékosság kerüljön előtérbe.
- Alkalmazzon korszerű pedagógiai módszereket.
- Ismerkedjen meg az iskola pedagógiai módszereket.
- Ismerkedjen meg az iskola pedagógiai programjával.
- Beszélgessen a 6- éves gyermekekkel az iskoláról.
- Látogasson el a gyermekekkel az iskolába – iskolanyitogató.
- Az iskola által szervezett nyílt napokról, rendezvényekről, programokról szóló tájékoztatót helyezze el a faliújságon.
- Lehetőség szerint évelején látogassa meg volt óvodásait az iskola első osztályában.

VIII. Esélyegyenlőségi program

Az esélyegyenlőség érvényesülését biztosítani kell a közoktatási intézményekben. Ez azt jelenti, hogy az egyenlő bánásmód követelményének betartása mellett törekedni az esélyegyenlőség előmozdítására is. Ez olyan aktív, cselekvő magatartást feltételez, amelynek eredménye, hogy az érintettek valóban aktív részeseivé válnak a számukra biztosított lehetőségeknek.

Az esélyegyenlőségi programban különösen az alábbi csoportokra irányul a figyelem:

- hátrányos helyzetű gyermekek (HH)
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HHH)
- sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)

A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés. Az iskoláskor kezdetéig a gyermekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első évei meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül fejleszthetőek.

A szegényebb családok gyermekei ötéves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél kiemelt szerepük és felelősségük van.

<u>Cél:</u>

- A HH/HHH és az SNI gyermekek óvodai nevelésének biztosítása.
- Az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének teljeskörű érvényesítése.
- Az esélyteremtést támogató lépések, a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek hátrányainak kompenzálása az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során.
- A HH/HHH és SNI családok partneri együttműködése az együttnevelésben.
- Speciális végzettségű pedagógusok bevonása a nevelésbe (gyógypedagógus, logopédus, pszichológus).
- A HH/HHH gyermekek gyakori, indokolatlan hiányzásának megszüntetése, a hiányzások megszüntetésével az iskolára alkalmassá tétel biztosítása.

- A gyermek életkörülményeinek megismerése, a tapasztaltak tapintatos kezelése a titoktartási kötelezettséget betartva.

Az óvodapedagógus feladatai

- Mérje fel a gyermek képességét, erősségeit és gyengeségeit.
- Ismerje fel munkája során a gyermekre nehezedő – indokolatlannak tűnő – szülői elvárást és azt a szülővel való kommunikáció, együttműködés keretében kezelje.
- Tehetséges gyermekeknél kezdeményezze a tehetséggondozást.
- Gyengébb képességű gyermekeknél javasolja a részképesség felmérését, ezáltal a fejlesztő, felzárkóztató tevékenységekben való részvételt.
- Teremtse meg a különböző tevékenységek során a differenciáló nevelés kereteit és alkalmazza azokat a többféle gyermeki igény kielégítésére.
- Indokolt esetben vonja be a szakmai tanácsadó intézményeket a gyermekek nevelésébe, fejlesztésébe, a problémák megoldásába.

Személyi feltételek

- óvodapedagógusok
- gyermekvédelmi felelős
- fejlesztő pedagógus
- indokolt esetben utazó gyógypedagógus
- dajka
- pedagógiai asszisztens

Integrációs pedagógiai és képességfejlesztő rendszer működtetése

Az óvodában arra törekszünk, hogy tudatosan csökkentsük az előítéleteket. Ennek megszüntetésére együttműködő, befogadó környezetet alakítunk ki az Alkalmazotti Közösség és partnereink bevonásával. Az óvoda minden gyermek számára megfelelő pedagógiai feltételeket teremt képességeik kibontakoztatásához az integrációban.

Az óvodapedagógus feladatai

- Folyamatosan kísérje figyelemmel a gyermek fejlődését (pl. Gyermekek fejlődését nyomonkövető dokumentum, egyéni fejlesztési tervek stb.).
- Ha szükséges, alakítson ki sajátos nevelési igény szerinti környezetet.
- Teremtsen pozitív tulajdonságokra épülő, érzelmi biztonságot nyújtó légkört.
- Fogadtassa el a másságot, különbözőséget.
- Az óvodapedagógus ismerje az egyéni fejlesztése szabott módszereket.
- Tudatosan fejlessze a gyermekek társas kapcsolatait.
- Alkalmazzon korszerű pedagógiai módszereket.
- Erősítse tudatosan a család-óvoda kapcsolatát.

- A szülőket partnerként vonja be a nevelési folyamatba.
- Működjön együtt az óvoda az iskolával, a különböző szervezetekkel a gyermekek fejlődésének segítése érdekében.

Az óvodapedagógusoktól való elvárások az integráció eredményessége érdekében:

- kommunikáció és kapcsolattartás a szülőkkel, együttműködő partnerekkel;
- csoportvezetés és csoportalkotás képessége;
- szakmai alázat és elkötelezettség az integráció mellett;
- szociális érzékenység;
- konfliktuskezelés képessége;
- döntésképesség;
- előítélet mentesség;
- a gyermekek motivációjának erősítésére való képesség;
- a gyermek pozitív önértékelésének segítése.

Gyermekvédelmi tevékenységek

A gyermekvédelmi törvény azon az elven alapszik, hogy a gyermek nevelésére elsősorban a családja jogosult és köteles, és ehhez kell az államnak és az önkormányzatnak segítséget nyújtania. A törvény összefoglalja a gyermekek alapvető jogait és a jogok érvényesülésének garanciáit, illetve a szülői jogokat és kötelességeket.

Óvodánkban minden gyermeket megilletnek a gyermeki jogok. Az óvoda minden dolgozókának kötelessége, hogy hivatása gyakorlása során biztosítsa az intézményen a gyermek személyiségének fejlődését, emberi méltóságát tiszteletben tartó légkört és feltételeket, megóvja a gyermekeket a testi-lelki erőszakkal szemben. A gyermeket érintő döntéseinkben a gyermekek mindenekfelett álló érdekét vesszük figyelembe. A gyermeki jogokat és az óvó-védő intézkedéseket az óvoda házirendjében szabályozzuk és a szülőkkel is megismertetjük.

A hátránykompenzálással biztosítjuk az esélyegyenlőséget az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára. *Hátrányos helyzetű gyermek* az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a hátrányos helyzetű gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – a gyermek hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek

- A család alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek egy része, vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem.
- Szűkös lakáskörülmények.
- Egészségtelen lakhatási feltételek.
- Szülők alacsony iskolai végzettsége, vagy olyan szakképzettség, amelynek nincs munkaerő-piaci értéke.
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai (alkoholizmus, drogfüggőség…).
- Család hiánya: állami gondozásba vett, illetve onnan kikerülő gyermekek, egyszülős család, elvált szülők.
- Tartósan beteg, vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

Veszélyezettség: olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek

- Fizikai bántalmazás.
- A gyermek szexuális zaklatása.
- Szülői felügyelet hiánya.
- Elhanyagoló szülői magatartás.
- Rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság.
- Pszichés bántalmazás.
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás.
- Indokolatlan hiányzás az óvodából.
- Minimális jövedelmi viszonyok.

A gyermekvédelmi tevékenység három területre terjed ki: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére.

A prevenció gyermekvédelmi és egyben pedagógiai tevékenységet is jelent. Ennek első és legfontosabb része a felderítő munka, észrevenni, hogy hol a baj, hol kell segíteni. Ebben a jelzőrendszerben igen fontos szerepe jut az óvodapedagógusoknak.

Az óvodában az intézményvezető felel a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, így feladatkörébe tartozik a gyermekvédelmi munka irányítása.

Minden óvodapedagógusnak munkaköri kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

A gyermekvédelmi munkát az óvodavezető végzi, feladatai:

- Egy gyermek sem kerülhet hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása miatt vagy bármilyen más oknál fogva.
- Az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése, szükség szerinti környezettanulmány végzése.

- Fontos az együttműködés a családgondozóval, védőnővel.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése.
- Nyilvántartás vezetése a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű gyermekekről.
- Köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a Gyermekjóléti Szolgálatnál.
- Köteles továbbá hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy más súlyos beszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- Anyagi hátrányos helyzet esetén javaslatot tesz az étkezési kedvezmény, valamint egyéb szociális segély (pl. nevelési segély) igénybevételének lehetőségére.
- Rendszeres kapcsolatot kell tartani a szülőkkel, a családokkal, s ez a kapcsolat bizalomelvű legyen.
- Ismerje naprakészen a törvényeket, rendeleteket, s azokhoz igazítsa munkáját.

Az óvodapedagógus alapvető feladata

- Minden gyermeknek biztosítani kell a fejlődéshez szükséges feltételeket.
- A gyermek számára biztosítani kell, hogy nevelése biztonságos és egészséges környezetben történjen.
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járását.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül.
- Elősegíteni az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket a csoportba.
- Felzárkóztatás megszervezése.
- Tehetséggondozás.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése.
- A nevelés eredményessége céljából gyűjtsön információkat a családi környezetről. Szükség esetén kezdeményezzen fogadóórát, végezzen családlátogatást.
- Kísérje figyelemmel és dokumentálja a gyermekek fejlődését, tartson kapcsolatot az intézményvezetővel és a fejlesztőpedagógussal.
- Adjon tanácsot, nyújtson segítséget a szülőknek.
- Tapintatos segítségnyújtással, a magánélet tiszteletben tartásával és titoktartással, megértően, empatikusan kezelje a felmerülő problémákat.

A gyermekvédelmi felelős alapvető feladata

- A szülők tájékoztatása a lehetőségekről, személyekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.
- Családlátogatások végzése a veszélyeztető okok feltárása érdekében.
- A veszélyeztető okok megléte esetén értesíteni az illetékeseket.
- Esetmegbeszélések szervezése, egyénre szóló tervezés, nyomonkövetés.

Az óvodai szociális segítő feladata

Segítséget nyújt a gyermekeknek, szüleiknek és a pedagógusoknak is az alábbi módon:

- az óvodában működő gyermekvédelmi jelzőrendszer támogatása;
- az esetleges problémák feltárása, kezelése;

- szociális és szocializációs problémák megoldásának segítése;
- segíti a gyermekek családját a veszélyeztetettség megelőzésében, illetve megszüntetésében;
- részt vállal az intézmény rendezvényeinek szervezésében: sport, mentálhigiénés és kulturális tekintetben.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Intézményünk befogadja az Alapító Okiratban meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekeket. Az óvodai pedagógiai programunkban a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Célunk a sérült, lassabban fejlődő funkciók legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése az egyéni szükségletekhez igazítva, a gyermek életminőségének javítása, beilleszkedési esélyük növelése, szocializációjuk segítése. A másságot elfogadó környezet, a befogadó óvoda megteremtése.

A speciális ellátás rendszere	
Intézményen belüli ellátás (Nevelési Tanácsadó szakembere)	**Terület**
Logopédus	Beszéd-kommunikáció
Fejlesztő pedagógus	Részképesség zavarok korrekciója, mozgásfejlesztés
Gyógypedagógus	SNI gyermekekkel való foglalkozás

A terápiák jellege: csoportos és egyéni.

<u>Az óvodapedagógus feladatai</u>

- A csoportszoba kialakításánál vegye figyelembe az integrált gyermek sajátos igényeit.
- Ismerje meg a gyermek otthon megnyilvánuló szokásait.
- Segítsen a gyermek beilleszkedési törekvéseiben.
- Vegye figyelembe a csoport szokás – és szabályrendszerének kialakításánál az integrált gyermekek egyéni sajátosságait.

- A gyermek fejlesztése legyen tudatos és tervszerű, amelyben a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósul.
- Ismerje fel, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.
- Folyamatosan, rendszeresen tartson kapcsolatot a szülőkkel.
- Meghatározott időszakonként konzultáljon a gyógypedagógussal, Nevelési Tanácsadó szakembereivel, konduktorral, családgondozóval stb.
- A szakemberekkel közösen tervezzen, elemezzen.
- Képezze önmagát a SNI gyermekekkel kapcsolatban.
- Ismerje meg az egyéni fejlesztési terv megismerése.

Enyhe értelmi fogyatékosság esetén:

- kommunikációs készség fejlesztése;
- nagy- és finommozgások fejlesztése;
- egyensúlyérzék fejlesztése;
- beilleszkedési törekvések segítése;
- alkalmazkodás a gyermekhez, ismerje meg az óvodapedagógus miben jó a gyermek és erre támaszkodjon az ismeretszerzés folyamatában.

Pszichés fejlődési zavarok esetén:

- téri tájékozódás fejlesztése;
- hallás, figyelem fejlesztése;
- ritmusérzék fejlesztése;
- emlékezet, figyelem, beszédkészség megerősítése.

Hyperkinetikus zavar esetén:

- szabályok felállítása;
- következetesség, egyértelműség;
- jó magatartás azonnali pozitív megerősítése;
- szerető figyelem;
- feltételhez kötött szerződés.

Tanulási nehézség esetén:

- beilleszkedési törekvések segítése;
- ismeretbővítés;
- önbizalom növelése;
- beszédkészség fejlesztése;
- sikerélmény biztosítása.

Beszédfogyatékosság esetén:

- bábozás fejlesztő hatásának kihasználása;
- drámajátékok;
- mozgás-beszéd összekapcsolása;
- önbizalom erősítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai alkalmassága

Az iskolai alkalmasságnak testi, lelki, szociális feltételei vannak, ennek elérése érdekében a következőket tesszük meg:

- az egészséges táplálkozás, mozgás és pihenés helyes arányának kialakítása, harmonikus mozgásfejlődés biztosítása, testi szükségletek önálló kielégítése, megfelelő feltételeket teremtünk a gyermek testi fejlődéséhez;
- lehetőséget teremtünk a sokszínű, változatos tapasztalatszerzésre és tevékenykedésre;
- a tanuláshoz szükséges képességeket folyamatosan fejlesztjük (érzékelés, észlelés, térbeli tájékozódás, testséma, emlékezet, figyelem gondolkodás);
- spontán és irányított beszélgetésekkel képessé tesszük a gyermekeket az érthető és folyamatos beszédre, tiszta magán- és mássalhangzó ejtésre, sok szófaj használata, megfelelő tempó és hangsúly alkalmazása, mások megértése és végig hallgatása, szükség esetén logopédus munkáját vesszük igénybe;
- képessé tesszük, hogy elemi ismeretekkel rendelkezzen önmagáról és környezetéről;
- tanítjuk a kulturált viselkedés szabályaira és magatartási formáira;
- folyamatos példaadással igényévé tesszük a természeti és társadalmi környezet megóvását és megbecsülését;
- alkalmassá tesszük önmaga és mások elfogadására, az együttműködésre és kapcsolatteremtésre;
- segítjük, hogy szabálytudata, feladattudata, önfegyelme, kitartása kialakulhasson és fejlődjön;
- a sajátos nevelést igénylő és a szociálisan hátrányos gyermekek fejlődését szakemberek bevonásával segítjük.

A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség. Az optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolára úgy, hogy fejlesztőpedagógus, illetve szakember segítsége mellett el tudná végezni az általános iskolát. Az enyhébb esetekben az óvoda nagycsoportjára el kell érnie a gyermeknek azt a szintet, mint kortársai.

Tehetséggondozás

Kivételes képességű, tehetséges gyermek aza különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közösségbe való beilleszkedését elősegíti a többi gyermekkel együtt történő nevelésük. Az óvodákban minden egyes kisgyermeknek azt a segítséget kell megkapnia, amit a gyermek egyéni sajátosságai megkívánnak. A kivételes képességű gyermekek tehetségének kibontakoztatását segítjük. A tehetségígéretes

gyermekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek (egyéni, mikrocsoportos formában). Az átlagon felüli adottságokkal rendelkező gyermekeknek kreatívabb tevékenységekre van szüksége, hogy fejlődni tudjanak, ehhez szeretetteljes, a személyiségfejlődés kibontakoztatását segítő légkört és bátorító nevelést biztosítunk számukra.

Az óvodapedagógus feladatai

- Segítse a gyermeket a továbbfejlődésben, erősítse gyenge területeit, azokat a hiányosságokat, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik vagy éppenséggel megakadályozzák.
- Olyan légkört alakítson ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségük fejlődését segíti.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a tehetségígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.
- Segítse a gyermekek felkészítését különböző versenyekre.
- Motiválja a pályázatokban való részvételre.
- Biztosítson a szülőnek folyamatos konzultációs lehetőséget.
- Differenciált eszközrendszerrel segítse a tehetségfejlesztést.

Az óvodában használatos nyomtatványok

(20/2012 EMMI rendelet 88. §)

- Óvodai felvételi és előjegyzési napló (az óvodai beiratkozás számára)
- Felvételi és mulasztási napló (az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására)
- Óvodai csoportnapló (az óvodai nevelőmunka alapdokumentuma)
- Óvodai csoportnapló melléklete (a tevékenységekben megvalósuló tanulás dokumentuma)
- Óvodai törzskönyv (az óvodára vonatkozó legfontosabb adatokat tartalmazza)
- Tankötelezettséghez szükséges dokumentáció
- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

IX. Hagyományok és ünnepek, jeles napok

A szokások, hagyományok, ünnepek elsősorban érzelmi átélésre adnak lehetőséget, változatos tevékenységre, fejlesztésre adnak alkalmat.

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. A közös élmény erejével megteremtjük a hagyományokat és közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit. Az ünnepekkel közvetítjük egyetemes és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézzük a néphagyományokat.

Szüksége van a gyermeknek, felnőttnek egyaránt arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól. Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, az ünneplőbe öltözött gyermekek és felnőttek, a meglepetések és az ajándékozás öröme. Az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal és játékokkal. Számos jeles napi programot a szülők részvételével szervezünk (pl. állatok világnapja, a föld napja).

<u>Őszi jeles napok:</u>

- Szüret, falusi szüreti mulatság
  Lehetőség szerint szüretelni megyünk és az óvoda udvarán, kertjében termő zöldségeket, gyümölcsöket közösen leszedjük. Dalokat, énekes játékokat, verseket tanulunk. Szőlőt préselünk, őszi gyümölcsöket válogatunk. Az önkormányzat által szervezett falusi szüreti mulatságon óvodánk rendszeresen részt vesz.
- Takarítási világnap
  Óvodánk udvarán gereblyézés, söprögetés, szemétszedés és válogatás.
- Népmese napja
- Válogatás a népköltészet kincsei közül. Fontos, hogy ezen a napon még közelebb hozzuk a gyermekekhez a magyar és más népek meséit, akár dramatizálással, bábozással. A témához kapcsolódó közös tevékenységeket, programokat szervezünk.
- Zene világnapja
  Hangszerbemutató, közös zenélés, zenehallgatás.
- Állatok világnapja
  Állatok témakörében beszélgetések, dalok, versek feleleventése, kiállítás rendezése gyermekmunkákból. Élővilág megfigyeltetése a természetben (pl. óvoda udvarán előforduló állatok, rovarok, séták során háziállatok megfigyelése, kisállatgondozás szépségei és felelőssége, az óvodai élősarokban helyet kapott halak és ékszerteknősök etetése, megfigyelése, madárodúk takarítása).
- Komposztálás és terményhét
  A komposztálás fontosságának hangsúlyozása. Termésekből, terményekből különböző alkotások készítése és kiállítása.
- Márton napja
  A Márton naphoz fűződő népszokások, dalok, rigmusok, mesék és a témához kapcsolódó tevékenységek színesítik ezt a hetet.

Téli jeles napok:

- Adventi időszak
  Óvodánkban ebben az időszakban nagyobb hangsúlyt kap az egymásra figyelés, a család hangsúlyozása, a várakozás időszakának szebbé varázslása. Évenként változatos tevékenységekkel készülünk: koszorút, naptárt készítünk, Luca-búzát ültetünk, almát fényesítünk, mézeskalácsot sütünk, díszeket és apró ajándékokat készítünk, almát és mézes diót eszünk, gyertyát gyújtunk, éneklünk, verseket mondogatunk, környezetünket díszítjük karácsonyi hangulatot teremtve.
  A Mikulás érkezését mindig lelkes készülődés előzi meg, énekekkel, versekkel, rajzok készítésével örvendeztetik meg a gyermekek az ajándékot hozó Mikulást.
  A karácsonyi ünnepség óvodai szintű ünneplésből áll, melynek során a nagyobb gyermekek pásztorjátékot vagy betlehemes játékot mutatnak be a kisebbeknek és az érdeklődő szülőknek, családtagoknak. A kisebbek énekekkel, versekkel teszik meghittebbé a délutánt. Az alkotódélutánon a gyermekek megkínálják szüleiket az általuk készített mézeskaláccsal, átadják a családtagoknak az apró ajándékokat. Csoport szinten, az óvónők előadása utána, a kapott játékokkal való önfeledt tevékenykedés varázsol karácsonyi hangulatot az óvoda falai közé.
- Újév köszöntése
  A téliszünet utáni első nap mindig élményekkel teli, mert a gyermekek nem győzik elmesélni az ünnepi eseményeket, ki mit kapott karácsonyra, hogyan ünnepeltek, mit játszottak otthon. A nagy mesélés után szívesen veszik ismét birtokba a csoportjuk játékait immár a csoporttársakkal a megszokott környezetben.
- Farsang, télbúcsúztatás, kiszebáb égetése
  A tél és a tavasz küzdelmének szimbolikus megjelenítése. Ebben az időszakban farsangi dalokat, mondókákat mondogatunk, álarcokat készítünk, a csoportszobát vidám dekorációkkal díszítjük, jelmezes és vidám szimbolikus játékokat játszunk. Farsangi mulatságunk zenés, maskarás felvonulással, bemutatkozással kezdődik. A szülők megnézhetik a mókás, táncos versenyeket. Télbúcsúsztatás is történik kiszebábu égetéssel, tavaszváró dalok énekelgetésével.

Tavaszi jeles napok:

- Március 25.
  Csoportos megemlékezés az életkornak megfelelő érzelmi átéléssel. Ha az időjárás engedi, akkor a faluban lévő Hősök kertjében a gyermekek elhelyezik a készített ünnepi jelképeket, közösen ünnepi dalokat éneklünk, verset mondunk.
- Víz világnapja
  Vízzel kapcsolatos változatos tevékenységek szervezése (pl. séta a Malom-patakhoz, vizes kísérletek, körjátékok, alkotások).
- Húsvéti időszak
  Hagyományok átélése játékos formában (locsolkodás, tojásfestés). Az ünnep hangulati előkészítése tojásfestéssel, díszítő munkákkal, „nyuszifészek” készítése az óvoda udvarán. Alkotódélután a szülőkkel közösen.

- A magyar költészet napja
  Közös versmondás az óvodában.
- Föld világnapja
  Fűszernövénykert, magaságyások gondozása, virágosítás a Föld napja hetében.
- A tánc világnapja
  Ismerkedés a magyar néptánccal, előadás az óvoda udvarán, táncház és mulatság.
- Majális, májusfa állítása
  Régen a kiszemelt lány háza előtt állították ezt a fát a fiatal férfiak. Manapság már inkább a közösség összetartozását és a tavasz beköszöntét szimbolizálja. Az óvodánkban a fiú gyermekek az óvónők segítségével feldíszítik és felállítják a májusfát az óvoda bejárata előtt, amivel meglepik kislány társaikat. A nagy munka után pihenésképpen gyümölcsevés és régi történetek hallgatása történik. A fát Pünkösdkor együtt táncolják ki a lányok a fiúkkal.
- Anyák napja
  Csoportonként dallal, verssel, apró ajándékkal köszöntik a gyermekek bensőséges ünnep keretében az édesanyákat, nagymamákat.
- Madarak és fák napja
  Fákkal és madarakkal kapcsolatos dalok éneklése, mondókázás, játékok. Gyalogos és kerékpáros túra a Miske dombra a családokkal közösen, séta a Malomvölgy tanösvényen, madármegfigyelés, ismerkedés az erdő fáival, közös játékok.
- Méhek napja
  Méhekkel kapcsolatos változatos tevékenységek szervezése (pl. méhész előadása, sárga-fekete csíkos ruha viselése, alkotások).
- Gyermeknap
  Tartalmas, színes, vidám összejövetel ügyességi, mozgásos játékokkal óvodai szinten. A délutáni programon a szülők aktívan részt vehetnek a gyermekükkel.
- Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatója
  Csoportszinten évzáró műsor keretében ízelítőt adnak a gyermekek az év során tanultakból, dramatikus vagy népi játékokat mutatnak be a szülőknek, családtagoknak. A nagycsoportosok elbúcsúznak az óvodától, fiatalabb társaiktól.
- Pünsködölő, pünkösdi királyválasztás
  A néphagyományra épülő ünnepen az óvodások életkori sajátosságainak megfelelő ügyességi versenyjátékokat szervezünk, megválasztjuk a pünkösdi királyt és királynét.
- Kirándulás
  Egész napos buszos kirándulás, a környék nevezetességeinek megtekintése (Tihanyi-félsziget, állatkert, Zirci arborétum, Bakonybéli csillagvizsgáló, múzeumlátogatás stb.).
- Születés- és névnapok
  Az ünnepelt gyermek csoportos köszöntése ajándékozással, gyertyagyújtással a nevelési év folyamán az aktuális időpontban.

Nyári jeles napok:

- Nemzetközi összetartozás napja
  Szabad mozgásos játékokkal erősítjük az összetartozás érzését, az óvoda nevének tudatosítása.
- Környezetvédelmi világnap
- Óvodánkban található mezítlábas ösvény, komposztáló. Mindez abban segít, hogy a gyermekek már az óvodában megtanulják óvni a környezetet, fedezzék fel és értékeljék a természet kincseit. Programokat szervezünk számukra, melyekben felhívjuk figyelmüket a környezettudatosságra.

<u>Az óvodapedagógus feladatai</u>

- Érje el, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapi életéből, de előzményei és emlékei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe.
- Tevékeny várakozással készítse elő az ünnepeket.
- Vonja be a gyermekeket is az előkészületekbe (pl. teremkészítés, ajándékkészítés).
- Az ünnep hangulatát emelje a felnőtt közösség „ajándéka” (pl. közös éneklés, bábozás…).
- A gyermek szerepeltetését ne erőltesse, azokat válassza szereplésre, akik szívesen és örömmel állnak ki társaik el.
- Az ünnepeken domináljon a mozgás és a játék.
- A néphagyományok vonatkozásában olyan gyermeki játék alapjául szolgáló népi szokásokat válasszon, mely a mai óvodás gyermek életének erőltetés nélküli részei lehetnek, esetleg valamilyen formában élnek az otthonokban.

X. Helyi pedagógiai program beválásának vizsgálata

A pedagógiai munka eredményességének kontrollja feltételezi a nevelési hatásrendszer vizsgálatát. E vizsgálat folyamat jellegű, középpontjában a nevelési célok és eredmények közötti út elemzése, analízise áll.

A nevelőtestület minden tagjának feladata a folyamat-ellenőrzés és elemzés, valamint az eredmények értékelése. A programbeválási értékelés az alábbi területeket érinti:

- a pedagógiai program, mint dokumentum, vizsgálata annak tükrében, hogy beválik-e a gyakorlatban;
- a gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése, mérés, ellenőrzés, értékelés;
- a pedagógiai program hatásvizsgálata a fenti két tényező összefüggéseinek, kapcsolódó pontjainak feltárása, elemzése a nevelési gyakorlat tükrében.

Helyi Pedagógiai Programunk beválásának vizsgálatát 5 évente végezzük.

A Helyi Pedagógiai Program érvényességi ideje:

A Helyi Pedagógiai Program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező

- jogszabályváltozás;
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás.

Lehetséges

- sikeres innováció eredményeinek beépítése;
- a minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve a kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A Helyi Óvodai Pedagógiai Program nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását, a vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50+1%-os támogatásával kérheti a közalkalmazotti tanács elnöke, mint döntéselőkészítő és érdekegyeztető fórum képviselője.

<u>A Helyi Óvodai Pedagógiai Program nyilvánossága</u>

- Mindhárom óvodai csoportban.
- Intézményvezető irodájában.
- Felsőörs Község Önkormányzatának honlapján.

XI. Legitimációs záradék

1. Véleményezte:……dátum:……..

Szülői Szervezet képviselője

2. Elfogadta:……dátum:……

a nevelőtestület képviseletében P. H.

3. Jóváhagyta:……dátum:……..

intézmény részéről P. H.

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely……számú határozatával elfogadta a helyi pedagógiai programot, iktatószáma:…….

2. A Szülői Szervezet véleményét bemutató…… iktatószámú jegyzőkönyv.

Keltezés:……..

……

intézményvezetői aláírás

P. H.

1. sz. melléklet

Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

Cél: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerődítésére történő felkészítés.

A 3-7éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása következik be.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei

- egészséges táplálkozás;
- mindennapos testnevelés, testmozgás;
- személyi higiéné;
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése;
- a bántalmazás, erőszak megelőzése;
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás.

Egészséges táplálkozás

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja.

Az óvodás gyermek ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban – minden igyekezet ellenére – sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító BakonyGaszt Zrt. kapcsolattartójával havonta történik egyeztetés az étlap összeállításáról, melyhez az ÁNTSZ ajánlást vesszük figyelembe. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs;

(2) gyümölcs, zöldség;

(3) hús, hal, tojás;

(4) tej és tejtermék;

(5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodai élelmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (BakonyGaszt Zrt. vagy a család biztosítja).
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat.
- Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- Óvodai napirendkeretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel.
- Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek).
- Játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyermekek. Beszélgetünk a tej fontosságáról, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok és a fogak egészségét.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai

- A mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért.
- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron).
- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet.
- Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja.
- Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően (köd, 5 fok alatti hőmérséklet, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).

A mozgás anyagát lásd a mozgás fejezetben.

Személyi higiéné

Tisztálkodás – Az óvodapedagógus feladatai

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés – Az óvodapedagógus feladatai

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés – Az óvodapedagógus feladatai

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. • Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, háromhetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniás szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénés szabályok betartatása a gyermekkel. A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

Szükség esetén (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A Nevelési Tanácsadó logopédusával konzultál, aki hetente kétszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Nevelési Tanácsadó pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki szükség esetén, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja a gyermekeket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének.

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségfejlesztési program tevékenységei

Szabad beszélgetések

A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás. A 83 dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabadlevegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

Dohányzás megelőzési programban való részvétel

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi

és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A *gyermekbántalmazás* azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja –nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az *érzelmi bántalmazás* azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális 8665 visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy késztetése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videófelvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások, egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítséghívás (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint - szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ–ben kerülnek rögzítésre.

Az elsősegélydoboz a konyhában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan használja a vécét.
- Önállóan és helyesen mos kezet, szájat öblít.
- Szükség szerint használja a zsebkendőt.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját a helyre rakja.
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.
- Tisztában van vele, hogy egy-egy hétköznapi tárgy veszélyforrásokat is hordozhat, betartja az alapvető balesetvédelmi és közlekedési szabályokat.

2. sz. melléklet

A környezettudatos magatartás és életvitel megalapozása, a „Zöld óvoda" kritériumainak való megfelelés

BEVEZETŐ

Óvodánk az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott pedagógiai alapelvek megvalósításával kívánja teljesíteni a „Zöld Óvoda" elvárásait. Ennek megfelelően feladatunknak tekintjük a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontánt és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Szeretnénk, ha a gyermekekben és a szüleikben élethosszig tartó igény alakulna ki életvitelükre és közvetlen környezetük igényes alakítására, védelmére, amelyet a fenntartható fejlődés, a környezettudatos magatartásformálás alapozásával kívánunk kialakítani.

Fontosnak tartjuk a helyi, magyar kultúra értékeinek megőrzését, tovább örökítését. Ezt a mindennapi tevékenységekbe ágyazva valósítjuk meg.

Óvodánkban az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot. Úgy szervezi az óvodai környezetet – személyi és tárgyi feltételrendszert -, hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot. Ezt a Zöld Óvodai értékek átadásánál is fontosnak tartjuk.

Az általános elvárások közül – tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő, támogató attitűd, szeretetet teljesség, következetesség – kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét, szociokulturális hátterét, segítse tehetsége kibontakoztatásában vagy sajátos nevelési igénye kielégítésében, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.

Ezeket segítenek megvalósítani a Zöld Óvodai tartalmak is.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során kiemelt helyet kap a játék, a mozgás. A gyermekek nevelése egyéni képességükhöz és fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján valósul meg. Figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését is.

Óvodánk partneri kapcsolatait azonban bővíteni (erősíteni) szükséges a környezet-, egészség- és természetvédelem érdekében, az óvoda környezetében élőkkel: a szülőkkel, a lakossággal, a környező óvodákkal, és más nevelésioktatási intézményekkel, valamint helyi szervezetekkel és civil szervezetekkel. Óvodánk dolgozói tisztában vannak beosztásuknak, valamint feladatkörüknek megfelelő elvárásokkal, a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez az óvoda minden tevékenységében megnyilvánul. Óvodánk felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

Mindazt az értéket és szépséget, amit évmilliókon át a természet ránk hagyott, feladatunk megőrizni, védeni. Eközben kötelességünk fejlődni, az életünket jobbá tenni, a

gazdálkodásunkat, a környezetünk védelmét és a másokért érzett felelősségünket egyszerre megvalósítani. Ez a fenntartható fejlődés, melynek megvalósítása (természeti, környezeti értékeinknek védelme és tisztelete, a helyes, környezettudatos magatartásnormák megteremtése és meghonosítása) mindannyiunk közös érdeke.

Ezt azonban magunknak is nap, mint nap tanulnunk kell, és annak érdekében, hogy a jövőben is így legyen, meg kell tanítanunk erre a gyermekeinket is. Törekvésünk annál eredményesebb, minél korábbi életszakaszban tesszük ezt. Most kell tehát elkezdeni gyermekeinkben, hogy tudásunkat, félelmeinket, vágyainkat, akár a legkisebbeknek is átadva, környezettudatos felnőttekké neveljük őket.

A ZÖLD ÓVODA PROGRAM CÉLJA, FELADATA ÉS ALAPELVEI

Alapelvei:

1. Testi-lelki egészség elve
   Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi-, lelki- és szociális értékek védelmére. Tudatosodjon gyermekekben, hogy az egészség érték, tenni kell érte, értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki óvodásainkban az egészséges életmód utáni igény.
2. Társas készségek fejlesztésének elve
   Ismertessük meg a gyermekekkel, alkalmazotti és szülői közösséggel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit, a foglalkozások és szabadidős tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.
3. Természet és társadalom harmóniájának elve
   Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal (előzetes ismeretekre építő, sokoldalú megtapasztaltatás és kreatív felhasználási lehetőségek biztosításával az óvodai tevékenységekben). Ismerjék fel a problémákat és azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra (megfigyelések, kísérletezések, valós problémahelyzetek.
4. Rendszerszemléletre nevelés elve
   Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal (előzetes ismeretekre építő, sokoldalú megtapasztaltatás és kreatív felhasználási lehetőségek biztosításával az óvodai tevékenységekben). Ismerjék fel a problémákat és azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra (megfigyelések, kísérletezések, valós problémahelyzetek.
5. Fenntarthatóság elve
   Alakítsuk ki a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
6. Foglalkozásközi integráció elve
   Rugalmas alkalmazkodással legyenek képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsolni, alkalmazni azokat megváltozott helyzetek során is.

Célja:

- A fenntarthatóságra nevelés erősítése. A „zöld óvodaság” ismertségének növelésével célunk a közvetlen és tágabb környezetre gyakorolt hatás szélesítése, a helyes és egészséges életvitel, a környezetbarát szemléletmód tudatosítása, népszerűsítése.
- Az óvodás gyermekek környezettudatos állampolgárrá nevelése környezettudatos szemléletük és magatartásuk alapozásával.
- Az óvoda dolgozóinak, egész felnőtt közösségének, a gyermekek szüleinek környezettudatos szemléletének formálása.
- Az óvoda környezetében lévő helyi közösségek értékeinek megismerése, azok védelme, fontosságának tudatosítása. Ezen értékek kisugárzása a helyi közösségek felé, a felelősségteljes és egészséges közösségtudat és a környezetharmónia megteremtése érdekében.
- Fontos a partnerkapcsolatok bővítésével a nevelés színhelyeinek kiterjesztése, a lakókörnyezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása.

Folyamatosan megvalósítandó feladatok				
Nevelési terület	**Cél**	**Feladat**	**Felelős**	**Határidő**
Egészséges életmód alakítása	A szülők ösztönzése arra, hogy ők is járuljanak hozzá a mindennapi gyümölcs- és zöldségfogyasztáshoz. Táplálkozási szokásalakítás. Alakuljon ki a gyermekekben az egészséges életmód utáni igény. Az egészséges élelmiszerfogyasztás szokásainak megismertetése. Gyermekek ételkészítési ismeretekhez való juttatása. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészséges érték, tenni kell érte, értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát.	A szülők figyelmének felhívása ezek jelentőségére. A szülők részére információ nyújtása a korszerű táplálkozásról. Édességek kivonása az óvodai születésnapokról. Étkeztetés minőségének javítása. Friss, nyers alapanyagok felhasználása, tartósítószerek mellőzése. Csökkentett zsír, cukor, sótartalmú élelmiszerek. Új élelmiszerek: teljes kiőrlésű pékáru, köles, barnarizs, zabpehely stb. megismertetése a gyermekekkel. Gyümölcs- és zöldségsaláta	Óvodavezető Óvodapedagógusok Dajkák	Teljes nevelési évet átölelő, idénytől, lehetőségtől függően

		készítése. Gyógy- és gyümölcstea főzése. Gyümölcsök befőzése/aszalása, mézeskalács, répatorta sütése.		
	Személyes higiénia igényének kialakítása. Tisztálkodással kapcsolatos környezetvédelmi lehetőségek megismertetése. Kulturált és mértéktartó étkezés igényének kialakítása. Egészséges, balesetmentes környezet biztosítása.	Ivólevek és must készítése. Sütőtök sütése, tökmag pirítása. Automatizálódjon a WC használat utáni, az étkezések előtti és a tevékenységek miatt szükségessé váló kézmosás. Az ivóvízzel történő takarékosság megtanítása, csapok elzárása, takarékos WC öblítés megtanítása. Víztakarékos csaptelepek, gazdaságos szappan elhasználás. Környezetbarát tisztálkodási tisztítószerek használata. Halljanak róla, szerezzenek tapasztalatot arról, milyen hatással van a tiszta/szennyezett víz az emberre, állatra, növényre.		
		A tárgyi környezet (bútorok, játékok) állapotának, épségének, tisztaságának megőrzése, a helyiségek fűtésének, szellőztetésének, világításának figyelemmel		

		kísérése, ezek megfelelő szabályozásával példamutatás a takarékosságra, a környezettudatos magatartásra.		
Érzelmi, erkölcsi nevelés	Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki-szociális értékek védelmére. A gyermekek életkori adottságaiknak, az alkalmazottaknak, szülők és partnerek kompetenciáiknak megfelelő szinten felelős, elkötelezett, környezettudatos magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében. Pozitív érzelmi viszony kialakítása a gyermekeket körülvevő közvetlen és tágabb környezettel.	Megismertetni a gyermekekkel, alkalmazotti és szülői közösséggel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi és indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit, a foglalkozások és a szabadidős tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal (előzetes ismeretekre építő, sokoldalú megtapasztaltatás és kreatív felhasználási lehetőségek biztosításával az tevékenységekben). Felismertetni a problémákat és azok közötti összefüggéseket, keressenek választ,	Óvodavezető Óvodapedagó-gusok Dajkák	Teljes nevelési évet átölelő

		megoldást azokra (megfigyelések, kísérletezések, valós problémahelyzetek).		
Közösségi nevelés	Nemzeti ünnepek, hagyományok megismertetése. A csoporthoz, az óvodához, a nemzethez tartozás érzésének, élményének alakítása.	Megemlékezések érthető tartalommal és módszerekkel. A csoport és az óvodai hagyományok életben tartása.	Óvodavezető Óvodapedagógus Dajkák	Teljes nevelési évet átölelő
Anyanyelvi, értelmi nevelés	Rugalmas alkalmazkodással legyenek képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsolni, alkalmazni azokat megváltozott helyzetek során is. Pontos kifejezések használata a gyermekeket körülvevő világ, élő és élettelen jelenségeiről. Személyközi kommunikáció fejlesztése.	Tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, játékos feldolgozása az őket körülvevő szűkebb, majd tágabb környezetről építve a gyermeki nyitottságra. Beszélő környezet biztosítása, a felnőttek példamutató beszédprodukciója, aktív és passzív szókincset fejlesztő szóhasználata. Témához kapcsolódó mesék, versek kiválasztása. A megszerzett tapasztalatok, ismeretek feldolgozása. (értelmezése, beépítése, rendszerezése)	Óvodavezető Óvodapedagógusok Dajkák	Teljes nevelési évet átölelő

		közben a kognitív képességek fejlesztése, az elemi konkrét gondolkodás alakítása. Mindezek alkalmazása, rögzítése a különböző játékszituációkban, anyanyelvi játékokban.		

Tevékenységi formák fejlesztő hatása

Óvodáskorban a gyermekek legfontosabb tevékenységformái a játék, a munka jellegű tevékenységek és a tanulás. A legfontosabb a játék, ez az alapja a másik kettőnek is. A tanulás megvalósul játék és munkatevékenység közben is, valamint a műveltségtartalmakat közvetítő tevékenységi formákban. Közben fejlődnek a gyermek kompetenciái. A „zöld" tartalmak minden tevékenységi formában jelen vannak.

Játék

- A tevékenységekben megvalósuló tanulás során kiemelt helyet kap a játék, a játékos cselekvéses tanulás, a szenzitív módszerek, a terepi tapasztaltatás, a tevékenykedtetés, a felfedeztetés, az élménypedagógia, a projektpedagógia, a kooperatív tanulási elemek alkalmazása.
- A játék feltételeinek biztosításában tükröződjön a fenntarthatóságra nevelés elve.
- A játék helye lehet mesterséges vagy természetes, közelebbi vagy távolabbi helyszín.
- A játékszerek, játékeszközök készüljenek lehetőség szerint természetes anyagból, amely fejleszti a gyermek környezetkultúráját.
- A játékformák (gyakorló-, szimbolikus, konstruáló, szabályjáték) a gyermekek és közvetlen környezetük viszonyának különböző tartalmát, kapcsolatát elevenítik és dolgozzák fel.
- Nagyon fontosak az érzékenyítő, fogékonnyá tevő ún. szenzitív játékok (árnyalatnyi, kis különbségek érzékelésére, észrevételére legyenek képesek).

Munka jellegű tevékenységek

- A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.
- A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.
- Az önkiszolgáló tevékenységek, a társakért és csoport érdekében végzett munka jellegű tevékenységek is ide tartoznak.

- Az eszközök, munkafogások, anyagok az élettelen és az élő természet összefüggéseinek, törvényszerűségeinek átélésére, saját tevékenységük hatásainak megismerésére adnak teret.
- Ehhez a pedagógus részéről tudatos szervezés, folyamatos jelenlét, fejlesztő értékelés szükséges, hogy a „zöld” tartalmak tudatosan érvényesülhessenek.

Tanulás

- Az óvodában minden tevékenységi formában, a napirend bármely tevékenységében és helyszínén megvalósul a tanulás (összhangban az Alapprogrammal).
- Mindegyik tevékenységi forma alkalmas jó környezeti attitűdök alakítására, a „zöld” tartalmak megjelenítésére, közvetítésére, tudatosítására, azaz a fenntarthatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztésére.

Külső világ tevékeny megismerése környezeti tartalommal

- A külső világon, környezeten értjük egyrészről a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok, emberek), másrészről a külső, ember alkotta, épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, vásárlás és árucikkek és az emberi kapcsolatok, a falusi környezet).
- A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események ünnepek határozzák meg.
- A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására, melynek során a „zöld” óvodai tartalmak „kézzelfoghatóvá” válnak.
- Fontos szemléleti attitűd: a természeti környezethez való alkalmazkodás, „mi is a nagy egész részeként élünk” ezért védjük – óvjuk természeti környezetünket önmagunk és egész társadalmunk egészségét.
- A környezettudatos gondolkodás hosszú nevelési folyamat eredménye.
- Matematikai ismeretszerzéssel, tapasztalatok nyújtásával a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, és kiterjedésbeli összefüggéseinek a felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül a beszédükbe.
- A matematikai nevelés absztrakt fogalomrendszert alapoz meg ebben az életkorban.

Verselés, mesélés

- Kultúraátadás, mely a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az emberi értékeket.
- A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a „zöld” tartalmak verbális megerősítéséhez az érzékszervi tapasztalatok elmélyüléséhez. Segítik a bemutatott természeti jelenség történés megértetését, segítve ezzel természettudományos gondolkodásuk, szemléletük formálódását.

- A népmesék tanulságai az erkölcs alakulása és a szülőföldhöz való kötődés szempontjából is lényegesek. A mai mesék egyre több környezeti témát dolgoznak fel, „zöld” tartalmukkal érzékenyítve.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, énekes játékok hozzájárulnak a „zöld” tartalmak énekes, zenés megerősítéséhez az érzékszervi tapasztalatok elmélyüléséhez. Segítik a bemutatott természeti jelenség, történés megértetését, segítve ezzel természettudományos gondolkodásuk, szemléletük formálódását.
- A természeti és a társadalmi környezet hangjai mindennapi tapasztalatot jelentenek a gyermekeknek.
- A zenei anyag megválasztásánál az óvodapedagógus válogat a nemzeti kulturkincsből. Ezzel segítve a társadalmi folyamatok változásának megértését.
- Aktív részvétel a helyi hagyományok ápolásában: gyermekek felkészítése a falu rendezvényein való fellépésekre.
- Hangszerek barkácsolása természetes anyagokból, növényi részekből, hulladékokból – újrahasználás, környezettudatosság.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, amely magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást. Mindezek nagyban segítik a „zöld” tartalmak alátámasztását.
- A felhasznált eszközök és anyagok segítik a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását.
- A változatos anyag, eszköz és technika használat hozzájárulnak a „zöld” tartalmak vizuális és taktilis megerősítéséhez, az érzékszervi tapasztalatok elmélyüléséhez. Segítik a természet megértetését, kiegészítve természettudományos gondolkodásuk, szemléletük formálódását.

Mozgás

- A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. Annak érdekében, hogy hatékonysága maradéktalanul érvényesülhessen minél több, tervezett és spontán alkalmat biztosítunk a gyermekeknek a mozgásra. (mindennapos testnevelés, testnevelés, udvari játéktevékenység, séták, kirándulások).
- A sokféle mozgással erőlködés nélkül növekszik teherbíró képességük, erőnlétük, állóképességük. A különböző mozgások gyakori ismétlésével a gyermek erősebbé, ügyesebbé, bátrabbá, életrevalóbbá válik.
- A sokféle mozgáslehetőség, melyet biztosítani kívánunk kedvezően befolyásolja az egész szervezet működését. Hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, csont és izom rendszer teherbíró képességének növeléséhez.
- Elősegíti a harmonikus testi – lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását.

A nevelőmunka folyamatának értékelése (Értékelési skála: 1= nem jó, 2= gyenge, 3=közepes, 4= jó, 5= kiváló)

Állítások	**Értékelés szintje**				
Az óvodapedagógus módszerei segítik a tapasztalatszerzést.	1	2	3	4	5
Élménypedagógia módszereit alkalmazzák a képességfejlesztésben.	1	2	3	4	5
Élménypedagógiai módszereit alkalmazzák az ismeretátadásban.	1	2	3	4	5
A helyi sajátosságok megjelennek a témafeldolgozásokban (pl. domb, víz, kert, természetsarok stb.)	1	2	3	4	5
Projekt módszer alapján történik a fejlődés segítése.	1	2	3	4	5
A napirend segíti az egészséges életvitel alakítását.	1	2	3	4	5
A differenciált bánásmód megvalósul.	1	2	3	4	5
A takarékossági intézkedések beépülnek a csoport életébe.	1	2	3	4	5
A szokásrendekben megtalálhatók a Zöld óvodai tartalmak.	1	2	3	4	5
A csoportszoba berendezése tükrözi a Zöld óvodai tartalmakat.	1	2	3	4	5
Az óvoda többi helyiségei is tükrözik a Zöld óvodai tartalmakat.	1	2	3	4	5
A gyerekek spontán viselkedésében megjelennek a Zöld óvodai tartalmak valamilyen szintű alkalmazása (pl. szokásban, játékban stb.).	1	2	3	4	5
A gyermekek közreműködnek a növények ápolásában.	1	2	3	4	5
A gyermekek közreműködnek a természetsarok ápolásában.	1	2	3	4	5
A hagyományápolás témakörei között szerepel zöld óvodai tartalom – zöld jeles napok ünneplése.	1	2	3	4	5
Hulladékgyűjtés szelektivitása megvalósul.	1	2	3	4	5
A papír újrahasznosítása megvalósul.	1	2	3	4	5
A gyermekek megfelelő mennyiségű időt tartózkodnak a szabadban.	1	2	3	4	5
A Madarász Ovi Programon jelen van az intézményben és részt vesznek benne a gyermekek (középső és nagycsoport).	1	2	3	4	5

Zöld jeles napok:

Szeptember 3. szombatja: Takarítási világnap

Október 4.: Állatok világnapja

Október 10.: Komposztálás napja

Február 2.: Vizes élőhelyek világnapja

Március 22.: Víz világnapja

Április 22.: Föld napja

Május 10.: Madarak és fák napja

Május 20.: A méhek világnapja

május 31. Dohányzás elleni világnap

Június 5.: Környezetvédelmi világnap

Dietetikussal közreműködve, minden étkezésnél figyelünk az egészséges élelmiszerek fogyasztására. Folyamatosan egyeztettünk a konyhával az egészséges ebéddel kapcsolatosan. Több új ízzel bővült a kínálat. A kialakított zöldséges és fűszernövény kertünkből folyamatosan felhasználjuk a fűszernövényeket és a zöldségeket. A helyi méhésszel kapcsolatot tartunk.

Egészségnap keretén belül és a mindennapokban sok zöldséggel, gyümölccsel és olajos magvakkal kínáljuk a gyermekeket. Szülőkkel együttműködve alakítottuk ki az egészséges táplálkozási szokásokat. Konyhakert művelésével és a szülőknek adott étrendi tanácsokkal sokat teszünk a gyerekek egészségéért. Kialakítjuk a kulturált étkezési szokásokat a gyermekekben, és ezen belül mértéktartásra neveljük őket.

Fontosnak tartjuk az önképzést, a konzultációt a dietetikussal és a konyhafőnökkel. A nap folyamán szükség szerint a víztakarékos kézmosást és fogmosást gyakoroljuk. Szervezett és mindennapos mozgás keretén belül törekszünk a rendszerességre, lehetőség szerint az udvaron, friss levegőn tartjuk. Heti rendszerességgel sétákat szervezünk a természetben.

Kiemelt fontosságú a szellőztetés, az időjárástól függő séta, természetjárás. A lehető legtöbb időt igyekszünk a szabad levegőn tölteni a gyermekekkel. A játék feltételeinek biztosításában is érvényesíteni tudjuk a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai tartalmát, elveit. Kihasználjuk a mesterségesen kialakított (csoportszoba, óvoda udvar, játszótér) és a természetes, szabadban levő helyszínek adta (erdők, ligetek, tópart, patak) lehetősségeket. A Zöld óvoda program eredményes megvalósításához biztosítottuk a szükséges játékeszközöket. Az újrahasznosítás jegyében új játékokat készítettünk a gyermekkel és a szülőkkel.

Alvásigényük kielégítésére csendes, nyugodt környezetet teremtünk számukra, igény szerint simogatással, alvós plüssállatokkal segítjük a nyugodt alvást. Új mesekönyvekkel bővítettük a már meglévő mesekönyv állományunkat. Megfelelő pihenést biztosítunk minden gyermek számára.

Egyéni fejlettségüket figyelembe véve fokozatosan vezetjük be a közösségért végzett naposi munkát. A fűszerkertet és az ágyásokat a gyermekekkel együtt közösen gondozzuk (csíráztatás, veteményezés és annak gondozása, falevél söprés, növények gondozása, szükséges eszközök karbantartása stb.), a háziállatok gondozásában való aktív részvétel (ékszerteknős és aranyhalak gondozása, madáretetés és itatás, élősarok kialakítása).

ZÖLD ÓVODAI PROGRAMUNK FEJLESZTÉSI TERVE (2022-2025)

Az óvoda saját innovációja az elkövetkezendő 3 év során (a pályázatban vállalt egyéni fejlesztéseink):

- további helyi kistermelőkkel való kapcsolat felvétele, ápolása, Helyi „Nyitott műhelyek" programon való részvétel,
- részvétel továbbképzéseken,
- Erdei óvoda programon való részvétel,
- egészségnapok szervezése évszakonként,
- Zöld jeles napok a szülők bevonásával,
- külső helyszíni foglalkozások tervezése.

Az óvodai élet mindennapjaiban a nevelés folyamatában megjelenő tevékenységek helyi fejlesztési, változtatási tervei:

A vállalt fejlesztési cél rövid leírása	**A fejlesztés megvalósításának ütemezése**
Udvari játékok bővítése (udvari játékok ellenőrzése, újak beszerzése a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően)	2024-2025-as nevelési év
A mezítlábas tanösvény tatarozása	2022-2023-as nevelési év
Az újrahasznosításra nagyobb figyelmet fordítani	2022-2023-as nevelési év
Szelektív hulladékgyűjtők kihelyezése	2023-2024-es nevelési év
Az udvar karbantartása: - kiszáradt fák kivágása - bogárlak feljavítása - ágyások, fűszerkert rendben tartása az évszaknak megfelelően, ősszel trágyázás - a teknősök életterének tisztítása, gyermekek bevonása - madáretetők és itatók, odúk kihelyezése, rendben tartása - nagyobb kavicsok, kövek, letört ágak összeszedése, elszállítása - udvari játékok ellenőrzése	2022-2023-as nevelési év
Rajztábla kihelyezése az udvarra	2022-2023-as nevelési év
Drámapedagógiai játékok bővítése „zöld" elemekkel	2022-2023-as nevelési év
Természetsarkok kialakítása a csoportszobákban és azok témahetekhez való igazítása	2023-2024-es nevelési év

Biciklipálya kialakítása az udvaron	2024-2025-ös nevelési év
Fák ültetése	2022-2023-as nevelési év
Óvodai tanösvény kialakítása, útvonal megtervezése (változások megfigyelése)	2023-2024-es nevelési év
Fűszerspirál kialakítása, gondozása	2023-2024-es nevelési év
Meteorológiai állomás telepítése (szél iránya, csapadék mennyisége, napóra)	2024-2025-ös nevelési év
3 D-s képkirakó, különböző fajátékok	2024-2025-ös nevelési év
Gyermek méretű kertiszerszámok beszerzése	2023-2024-es nevelési év
Kerti tó kiépítése vízinövényekkel	2024-2025-ös nevelési év
Csapadékgyűjtő kihelyezése	2023-2024-es nevelési év

3. sz. melléklet

Eszközjegyzék

I. Helyiségek

Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás stb.) a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Gyermekcsoportonként 1 csoportszoba	3 csoportszoba	-
Óvodánként 1 tornaszoba	1 tornaszoba	-
Óvodánként 1 játszóudvar	1 játszóudvar	-
Óvodánként 1 óvodavezetői iroda	1 óvodavezetői iroda	-
Gyermekcsoportonként 1 öltöző	2 gyermeköltöző	-
Épületenként 1 felnőtt öltöző	1 felnőtt öltöző	-
Gyermekcsoportonként 1 gyermekmosdó, WC	3 gyermekmosdó, WC	-
Óvodánként 1 elkülönítő szoba	A nevelőtestületi szoba funkcionál szükség esetén elkülönítő szobaként	-
Óvodánként 1 melegítőkonyha	1 melegítőkonyha	-
Óvodánként 1 tálaló-mosogató	-	-
Épületenként 1 felnőtt WC	3 felnőtt WC	-
Épületenként 1 felnőtt mosdó	2 felnőtt mosdó	-
Épületenként 1 szertár	1 szertár	-
Óvodánként 1 mosléktároló	-	-
Óvodánként 1 szárazáru-raktár	1 szárazáru- raktár	-
Óvodánként 1 egyéb raktár	1 egyéb raktár	-

II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Gyermeklétszám szerint 1 óvodai fektető	90 óvodai fektető	-

Gyermekasztal gyermeklétszám figyelembe-vételével	26 gyermekasztal	-
Fényvédő függöny ablakonként	4 fényvédő függöny, 6 zsalugáter, 8 roletta	-
Szőnyeg gyermekcsoportonként a padló 1/5-nek lefedésére alkalmas méretben	7 db szőnyeg	-
Játéktartó szekrény vagy polc csoportszobánként 2, fogyatékos gyermek esetén további 1	16 játéktartó szekrény	-
Fektető-tároló valamennyi ágy tárolásához szükséges mennyiség	-	Az óvodai fektetők elhelyezése megoldott
Gyermekcsoportonként 1 élősarok állvány	2 élősarok állvány	-
Gyermekcsoportonként 1 hőmérő	3 hőmérő	-
Gyermekcsoportonként 2 felnőtt szék	-	-
Gyermekcsoportonként 1 eszköz-előkészítő asztal	Eszköz előkészítésére polc használható	-
Gyermekcsoportonként 1 textiltároló szekrény	1 textiltároló szekrény	-
Gyermekcsoportonként 1 edény- és evőeszköztároló szekrény	3 tároló szekrény	-
Gyermekcsoportonként 1 szeméttartó	3 szeméttartó	-
2 tornapad	2 tornapad	-
1 tornaszőnyeg	2 tornaszőnyeg	-
1 óvodai többfunkciós mászókészlet	1 mászókészlet	-
Egyéni fejlesztés szolgáló speciális felszerelése (három gyermek egyidejű foglalkoztatásához)	megfelelő	.
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba bútorokkal és a fogyatékosság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközökkel	Fejlesztő szoba 1	-

Gyermekcsoportonként 1 kerti asztal	1 kerti asztal	1 fedett kerti filagória
Gyermekcsoportonként 2 kerti pad	2 kerti pad	-
Gyermekcsoportonként 1 udvari homokozó	1 udvari homokozó	Mérete megfelel 2 csoportszoba számára
Homokozónként 1 takaróháló	1 takaróháló	-
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	11 kültéri játékeszköz (csúszda, mászóka, hinta…), 4 roller, 4 pedál nélküli kerékpár, 40 műanyag játékeszköz (karika, labda, homokozós forma, kismotor…)	-
1-1 íróasztal és szék az óvodavezetői irodában	1-1 íróasztal és szék	-
1 tárgyalóasztal	-	Nincs rá igény
2 szék	-	Nincs rá igény
1 telefon	1 telefon	-
1 könyvszekrény	3 könyvszekrény	-
1 iratszekrény	1 lemez iratszekrény	
1-1 számítógépasztal és szék	-	-
1 számítógép, nyomtató	2 laptop, 2 nyomtató	-
1 fax	-	Nincs rá igény
Nevelőtestületi szobában fiókos asztal pedagóguslétszám szerint 1	1 asztal	Nincs rá igény
Szék pedagóguslétszám szerint	8 szék	-
500 könyvtári dokumentum (pedagógiai szakirodalom, folyóirat, jogszabálygyűjtemény, mese könyvek stb. az óvodapedagógusok felkészüléséhez	491 könyvtári dokumentum	9 könyvtári dokumentum
1 tükör	1 tükör	-
1 mosdókagyló	Teakonyha	Lefolyó vízelvezetés megoldása
Öltözőrekesz, ruhatároló, fogas gyermeklétszám figyelembevételével	Öltözőrekesz paddal, ruha- és cipőtárolóval, fogassal 90 gyermek részére	-
Törölközőtartó gyermeklétszám figyelembevételével	90 férőhelyes törölköző- és fogmosópohár tartó	-

Falitükör mosdókagylónként 1	3 falitükör	-
Helyiségenként 1 hőmérő	-	2 hőmérő

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Fésű, fogkefe, fogmosópohár gyermeklétszám szerint	Gyermekenként 1-1	-
Ruhakefe, körömkefe, szappantartó mosdókagylónként 1	Ruhakefe 1, körömkefe és szappantartó mosdókagylónként 1	-
Csoportonként 1 fésűtartó	3 fésűtartó	-
Törölköző felnőtt és gyermeklétszám szerint 1	300 törölköző	-
Abrosz asztalonként 3	60 asztalterítő	-
Takaró gyermeklétszám szerint	-	-
Ágyneműhuzat, lepedő gyermeklétszám szerint 3-3	-	-

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Óvodánként 1 szennyesruha tároló	1 tároló	-
Óvodánként 1 mosottruha tároló	1 tároló	-
Óvodánként 1 mosógép	1 mosógép	-
Épületenként 1 vasaló	1 vasaló	-
Épületenként 1 vasalóállvány	1 vasalóállvány	-
Épületenként 1 szárítóállvány	3 szárítóállvány	-
Épületenként 1 szett takarítóeszköz	4 szett takarítóeszköz	-
Óvodánként 1-1 kerti munkaeszköz (ásó. kapa, gereblye, kerti locsolókanna)	1 ásó, 1 gereblye, 2 locsolókanna	1 kapa, 2 lombseprű
Épületenként 1 hűtőgép	4 hűtőszerkény	-
Épületenként 1 porszívó	2 porszívó	-

V. Nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Különféle játékformák eszközei gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő	-
Mozgásfejlesztő eszközök gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő	-
Az anyanyelv és a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő	-
Értelmi képességeket és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségen	Megfelelő	-
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő	-
A természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő	-
Munka jellegű tevékenységek eszközei gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő	-
Óvodánként 1 videólejátszó	-	-
Óvodánként 1 televízió	-	-
Három csoportonként 1 magnetofon	3 CD lejátszó	-
Épületenként 1 diavetítő	1 diavetítő	-
Épületenként 1 vetítővászon	1 vetítővászon	-

Óvodánként 1 hangszer	1 szintetizátor	-
Hangszer gyermekeknek gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő	-
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő	-

VI. Beszédfogyatékos gyermekek nevelésének további speciális eszközei

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Tükör 120x180 cm csoportonként 1	3 egész alakot láttató tükör	-
Logopédiai alapkészlet csoportonként 1	2 alapkészlet	-

VII. Egészség- és munkavédelmi eszközök

Kötelező eszközök, felszerelések	**Tényleges állapot**	**Hiányzó, tervezett eszközök, felszerelések**
Ételminta- vétel (üvegtartály) készlet óvodánként 1	1 készlet	-
Mentőláda óvodánként 1 a közegészségügyi előírások szerint	1 mentőláda	-
Gyógyszerszekrény óvodánként 1 a közegészségügyi előírások szerint	1 gyógyszerszekrény	-
Védőruha a munkavédelemről szóló 1993. évi CXIII. törvény és végrehajtási rendelet alapján, az óvodai munkavédelmi szabályzat szerint	Megfelelő	-
Tűzoltókészülék az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	Megfelelő	-

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatását erősítik a következő speciális eszközök:

Mozgást fejlesztő tornaszerek: mászóhálós elem kerettel, érzékelő ösvény, Body roll, bújócső, egyensúlyozó tölcsér, gerenda, modulkészlet, trambulin, tartásjavító tornaszerek, Fun-bob, lépegető henger.

Különféle játékformák eszközei: elárusító pult, babakonyhaszekrény, fésülködőasztal, vasútépítő készlet, Építsünk várost!- szett.

A természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök: mikroszkóp, nagyító, közlekedési táblák, madárodú- és etető.

Munka jellegű tevékenységek eszközei: gereblye, ásó, lapát, kapa, talicska.

Az értelmi képességeket és egyéni fejlesztést szolgáló eszközök: Logico tábla és feladatlapok, társasjátékok, fejlesztő fajátékok, tükörjáték, Turbino (légzéstechnikai fejlesztőjáték), szem-kéz koordinációt fejlesztő játékok (Trükkös ujjak, Nagy labirintus, Mókusos útvesztő, logopédiai alapkészlet).

A következő időszak beszerzési tervei:

- Sószoba kialakítása
- Filagória elhelyezése az óvoda udvarán
- Bicikliút kiépítése
- Rajztábla kihelyezése az udvaron

A fent felsoroltak az óvodáskorú gyermekek egészségének megőrzését, megóvását szolgálják. Nevelési programunk megvalósításához nélkülözhetetlen a feltételek folyamatos megőrzése.